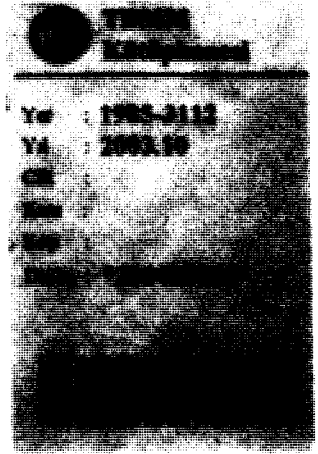

CUMHURİYET HALK PARTİSİ

TÜZÜK

Ekim 2003
(En son değişikliklerle)

İÇİNDEKİLER

<u>BÖLÜM</u>	<u>SAYFA</u>
1. KURULUŞ VE İLKELER	3
2. ÜYELİK	8
3. ÖRGÜT VE YÖNETİM BİRLMLERİ	21
4. KONGRELER VE KURULTAY	49
5. PARTİ ADAYLARININ BELİRLENMESİ	69
6. PARTİ GRUPLARI	73
7. DISİPLİN İŞLEMLERİ	78
8. GELİR KAYNAKLARI, HARCAMALAR VE HESAP İŞLERİ	87
9. EĞİTİM, PROGRAM, TÜZÜK VE YÖNETMELİKLER	92
10. ÇEŞİTLİ HÜKÜMLER VE GEÇİCİ MADDELER	95

BÖLÜM

1

KURULUŞ VE İLKELER

(Madde 1– 5)

KURULUŞ

Madde-1

Cumhuriyet Halk Partisi; MUSTAFA KEMAL ATA-TÜRK'ün önderliğinde; Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti'nin devamı olarak 9 Eylül 1923 tarihinde kabul edilen "Parti Tüzüğü" ile kurulmuştur.

Cumhuriyet Halk Partisi'nin kurucusu, önderi ve ilk Genel Başkanı MUSTAFA KEMAL ATATÜRK'tür.

Genel Merkezi Ankara'dır.

SIYASAL İLKELER VE DEĞERLER

Madde-2

Cumhuriyet Halk Partisi; programındaki anlamlarıyla

Cumhuriyetçilik,

Milliyetçilik,

Halkçılık,

Devletçilik,

Laiklik,

Devrimcilik,

ilkelerine bağlı ve evrensel Sosyal Demokrasinin

Özgürlük,

Eşitlik,

Dayanışma,

Bariş,

Emeğin yüceliği,

Hukukun üstünlüğü,

Dengeli kalkınma,

Gönenç (Refah),

Doğanın ve çevrenin korunması,

Çoğulcu ve katılımcı demokrasi değerlerine ve insan haklarına dayanan, gücünü halktan alan, çağdaş demokratik sol bir siyasal kuruluştur.

Kısaltılmış adı “CHP” olan Cumhuriyet Halk Partisi'nin yukarıda yazılı ilkelerini ifade eden ve biçimi, ölçüleri, niteliği yönetmelikle belirlenen “ALTI OK”lu özel bir simgesi ve kırmızı zemin üzerine beyaz “**ALTI OK**”lu bayrağı vardır.

AMAÇ

Madde-3

Cumhuriyet Halk Partisi'nin amacı;

Ülkenin güvenliğini ve bütünlüğünü, ulusal birliği, ekonomik ve siyasal bağımsızlığı, yurttta ve dünyada barışı koruyup; güçlendirmek,

Yaygın, hızlı ve dengeli kalkınmayı, insanca ve hakça gelişmeyi ve toplumsal dayanışmayı sağlamak,

Halkın mutluluğunu, gönencini (refahını), özgürlüğünü ve yönetime katılma olanağını arttırmak,

İnsan haklarına ve hukukun üstünlüğüne dayanan, çağdaş, katılımcı ve çoğulcu demokrasinin yerleşip kökleşmesine katkıda bulunmak,

Toplumsal yaşamın her alanında kadının hakkı olan işlevleri üstlenmesinin önündeki engelleri kaldırmak,

Gençlerimizi, çağdaş gereksinimlere uygun alanlarda, bilime, teknolojiye, gelişmeye, yeniliğe ve değişime açık; özgür düşünceye ve insana saygılı; yaratıcı, üretken ve erdemli; ülkeye ve topluma yararlı insanlar olarak yetiştirmek,

Çocuk haklarını korumak, çocukların yaşlarına uygun olmayan işlerde çalıştırılmasını önlemek, beslenmelerini ve eğitimlerini eksiksiz sağlamak,

İnsan kişiliğinin ve özgürlüğünün geliştirilmesi önündeki engelleri kaldırmak ve toplumsal yararı gerçekleştirmek,

Bilime, sanata ve kültüre sahip çıkmak,

Doğayı ve çevreyi korumak,

Ayrımcılığa karşı koymak,

Her türlü sömürünün ve sömürgeciliğin önlenmesine ve tüm insanlığın esenliğine ve özgürlüğüne katkıda bulunmak,

Ülkeyi ve toplumu çağdaş uygarlık düzeyinin üstüne çıkarmak üzere demokrasi kuralları içinde, laik düşünce doğrultusunda toplum ve devlet düzeniyle, kamu çalışmalarını etkilemek, yönetmek ve denetlemektir.

SIYASAL YAŞAM ANLAYIŞI

Madde-4

Cumhuriyet Halk Partisi ve üyeleri için siyasal yaşamda görev almak, onurlu bir toplum hizmetidir.

Siyasal görevler, özel çıkarlar için kullanılamaz..

Siyasal yaşamda etkinlik kazanmak için kimseye kişisel yarar sağlanamaz.

Toplumsal ve siyasal yaşamda erdemli olmak, erdemliliği savunmak, korumak ve gerçekleştirmek Cumhuriyet Halk Partili olmanın ön koşuludur.

ÇALIŞMA İLKELERİ

Madde-5

Partinin bütün görevleri, tüzük kuralları içinde, partililerin tümüne açıktır.

Partili için başarı, Partinin başarısıdır. Siyasal eylem Partinin eylemidir.

Partililer; özel yaşamlarında, görevlerinde, işlerinde ve üyesi buldukları kuruluşlarda, Partinin ilkelerine ve doğrultusuna uygun davranırlar ve çalışırlar.

Partililer toplum hayatının ve parti görevlerinin gerektirdiği yetenekleri kazanmak; sorumluluk yerlerine, partinin başarılı, bilgili ve yetenekli üyelerinin seçilmelerini sağlamak için sürekli çaba harcarlar.

Siyasal yaşamda; erdemliliğe, üretkenliğe, yeteneğe ve emeğe uygun yükselmek esastır. Partililer, bu ilkelere uymakla, parti yöneticileri de bu ilkeleri uygulamakla yükümlü ve sorumludurlar.

BÖLÜM

2

ÜYELİK

(Madde 6 – 22)

ÜYELİK

Madde-6

Cumhuriyet Halk Partisine; Partinin siyasal ilkelerini ve doğrultusunu, amaçlarını, siyasal yaşam anlayışını, çalışma ilkelerini benimseyen ve siyasal partilere girmelerine yasalarca engel bulunmayan her yurttaş üye olabilir.

PARTİ ÜYELERİNİN GÖREVLERİ VE HAKLARI

Madde-7

A) Parti Üyelerinin Görevleri

a) Bağlı oldukları ilçe başkanlıklarına yılda 1.200.000 – 60.000.000 TL arasında ödenti verirler. İlçe başkanlıkları bu ödentinin %15'ini il başkanlığına aktarırlar.

Ödenti yükümlülüğünü yerine getirmeyen üyeler Parti içi seçme ve seçilme haklarını kullanamazlar. (Değişiklik 31.10.1999 tarihli karar)

b) Öncelikle ve özellikle, üyesi buldukları sandık çevresinden başlayan bir görev ve sorumluluk duygusu içinde, parti çalışmalarına katılırlar.

c) Seçimlerde, parti adaylarına oy vermek ve onların kazanmalarını sağlamak için çalışmakla ve partinin başarısını en üst düzeye çıkarmak için çaba harcamakla yükümlüdürler.

d) Partinin ilkelerini, programını, kurultay bildirelerini ve kararlarını, seçim bildirelerini, partinin genel ve yerel politikaları ile hizmetlerini, her olanaktan yararlanarak yurttaşlara duyurmakla görevlidirler.

e) Görev aldıkları parti organlarının toplantılarına ve çalışmalarına katılırlar, kendilerine verilen ödevleri yerine getirirler.

f) Partide veya partinin üstlendiği kamu hizmetlerinde aldıkları görevleri yerine getirmekle; görevden ayrılırken hizmetin gerektirdiği devir işlemlerini eksiksiz yapmakla yükümlüdürler. Zorunluluk olmadıkça görevden çekilemezler.

g) Yurttaşların ülke ve yöre sorunları ile ilgili görüşlerini partinin yetkili organlarına aktarmaya çalışırlar. Yöresel sorunların çözümü için parti programı doğrultusunda yöre halkı ile dayanışma içinde çaba gösterirler.

h) Çevresinde sevilen, güven duyulan ve etkin olan yurttaşların Partiye kazandırılmasına çalışır, sorumluluk taşıyarak başvuru belgesini imzalar ve tanıtımını yaparlar.

i) Partiye gelir sağlanmasına katkı yaparlar.

j) Partinin düzenlediği ve çağrılı oldukları eğitim çalışmalarına katılırlar.

k) Parti üyeleri; ilgi alanlarına ve mesleklerine uygun; oda, sendika, dernek, kooperatif ve vakıf gibi kurum ve kuruluşlarda çalışmalara katılırlar. Bu çalışmalar hakkında yetkili parti organlarını bilgilendirirler.

B) Parti Üyelerinin Hakları

a) Parti içi seçimlerde parti organlarına aday olmak, seçilmek.

b) Parti içi seçimlerde oy vermek, seçmek.

c) Genel ve yerel seçimlerde aday adayı olmak, aday olmak, aday seçilince parti listesine katılmak.

- d) Parti içi toplantılara, çalışmalarına ve üyesi seçildiği kongrelere katılmak, düşüncelerini ve dileklerini bildirmek.
- e) Parti ile ilgili bilgi istemek.
- f) Haksızlıklara karşı savunulmasını, parti örgütünden istemek.

ÜYELİK BAŞVURUSU VE YAZIM

Madde-8

Partiye üye olmak isteyen kişi, iki partilinin tanıtım önerisini taşıyan dört örnek Başvuru Belgesi ile, sandık seçmen listesinde kayıtlı olduğu muhtarlık bölgesinin bağlı olduğu ilçe başkanlığına doğrudan başvurur.

Üye başvuru belgesindeki "Kişisel Bilgiler", "Parti Bilgileri" ve diğer başvuru bölümleri, başvuran tarafından eksiksiz doldurulur. Eksik doldurulmuş belgeler tamamlatılır. Aksi halde geçersiz sayılır.

Üye başvuru belgesindeki bilgiler, üye başvuru defterine numara sırasıyla kaydedilir. Defterdeki özel bölümler başvuru sahibi ve başvuruyu alan yetkili tarafından o anda imzalanır. Başvurana, görevli ilçe yöneticisi tarafından, başvurunun alındığını gösteren "alındı belgesi" verilir.

İlçe Yönetim Kurulu, başvuru defterine yazılmış kişilerin durumunu (15) gün içinde inceler.

İlçe yönetim kurulu, Partiye alınmalarında yasal ve tüzüksel sakınca olmayanların (4) Örnek Başvuru Belgesinden birini Genel Merkez Üye Yazım Bürosuna, birini il yönetim kuruluna, birini muhtarlık bölgesi çalışma grubuna gönderir. Birini de ilçe merkezindeki dosyasına koyar.

İlçe yönetim kurulu ve muhtarlık bölgesi çalışma grubunun üyelikle ilgili dosyaları ve defterleri o ilçedeki üyelere açık tutulur.

Seçmen olma hakkını yeni kazananlar ve nakillerle ilgili hususlar, Üye Yazım Yönetmeliğinde belirtilir.

ADAY ÜYELİK

Madde-9

Partiye üye olmak için başvuran kişinin Partideki aday üyeliğinin başlama tarihi, başvuru tarihidir.

Genel Merkez Üye Yazım Bürosu'na gelen üye başvurma belgelerinin yazımı, en geç iki ay içinde tamamlanır. Aday üyelik başlama tarihleri, ilgili ilçelere (15) gün içinde üye yazım çizelgesiyle bildirilir. Bu çizelgeler ilçe binalarında bir ay süreyle üyelerin incelemesine açık tutulur.

Aday üyelik süresi altı aydır. Bu süre içinde aday üye, ilçe yönetim kurulunca düzenlenen eğitim çalışmalarına katılır. Eğitim çalışmalarının programı ve içeriği Genel Merkez Eğitim Bürosu'nca hazırlanır.

İlçe Yönetim Kurulu; aday üyelere, öncelikle kayıtlı buldukları sandık çevresinde ve muhtarlık bölgesi ile ilçe düzeyinde parti görevleri verebilir.

İlçe binalarındaki askı süresi içinde, üyelerin yapacağı itirazlar ilçe yönetim kurulunca değerlendirilir.

Aday üyelik sonunda ilçe yönetim kurulu, itirazlarla ilgili değerlendirmeleri ve eğitim çalışmaları ile parti görevlerindeki başarı derecelerini göz önünde tutarak, asıl üyeliğe

geçiş kararını en geç (15) gün içinde verir; karar defterine işler ve durumu Genel Merkez Üye Yazım Bürosu'na bildirir. Süresi içinde karar verilmezse asıl üyeliğe geçiş kesinleşmiş olur.

Asıl üyeliğe geçişleri uygun bulunmayanlara ilçe yönetim kurulu bildirimde bulunur.

Aday üyeler, asıl üyelerin yükümlülüğünü taşırlar. Ancak, üyelikten doğan seçme ve seçilme hakkını kullanamazlar. Partinin üye kütüğüne yazılamazlar.

YURT DIŞINDAKİ YURTTAŞLARIN ÜYELİK BAŞVURUSU

Madde-10

Yurt dışındaki yurttaşlar, üyelik başvurularını bir yazı ile Genel Merkez Üye Yazım Bürosu'na yaparlar. Yazıya yurt dışında sürekli oturdukları yerin adresi ile, Türkiye'de iken sürekli oturdukları ilçedeki açık adresi ve nüfus hüviyet cüzdanının onaylı örneğini eklerler.

Genel Merkez Üye Yazım Bürosu başvuru yazısını bir hafta içinde ilgili ilçe başkanlığına gönderir. İlgili ilçe başkanlığı, gerekli incelemeleri ve işlemleri, Yönetmeliği uyarınca, yerine getirir.

ÜYELİĞE İTİRAZ

Madde-11

İlçe yönetim kurulu, başvuru defterine yazılmış kişilerin isim listesini her ayın ilk günü, ilçe merkezinde askıya çıkarır. Bu listeler (15) gün süreyle askıda kalır.

Partililer, askı süresi içinde ilçe yönetim kuruluna başvurularla ilgili itirazlarda bulunabilirler. İlçe yönetim kurulu itirazları (15) gün içinde inceleyerek karara bağlar ve ilgililere duyurur.

İlçe yönetim kurulu, başvuru defterine yazılmış kişilerin durumunu inceledikten, itirazları karara bağladıktan sonra, partiye alınmalarında yasal ve tüzüksel sakınca bulunanlara, en geç (15) gün içinde ilçe yönetim kurulunun gerekçeli kararıyla birlikte bildirimde bulunur.

İlgili, bu bildirimde karşı, il yönetim kuruluna (10) gün içinde itiraz edebilir. İtiraz ilçe başkanlığı aracılığı ile yapılmışsa İlçe yönetim kurulunun gerekçeli kararı da eklenecek, dosya, il yönetim kuruluna (5) gün içinde gönderilir.

İtiraz doğrudan il yönetim kuruluna yapılmış ise, il yönetim kurulu, ilçe yönetim kurulunun gerekçeli kararını (5) gün içinde ister ve ilçe yönetim kurulu dosyayı (5) gün içinde il yönetim kuruluna gönderir.

İl yönetim kurulu (15) gün içinde konuyu karara bağlar. İl yönetim kurulunun kararı kesindir.

İl yönetim kurulunun kararından sonra dosya ilçe yönetim kuruluna iade edilir.

İl yönetim kurulu, ilçe yönetim kurulunun kararını uygun görmemiş ise, ilgiliye ve ilçe yönetim kuruluna (7) gün içinde durumu bildirir.

Başvuruyu yapanla ilgili başka itiraz yoksa, ya da yapılan itiraz kabul edilmemiş ise, Tüzüğün 8'inci maddesine göre, (4) Örnek başvuru belgesinin bir örneği Genel Merkez Üye Yazım Bürosu'na, bir örneği il yönetim kuruluna, bir örneği de muhtarlık bölgesi çalışma grubuna gönderilir.

İl Yönetim Kurulu, İlçe Yönetim Kurulunun kararını uygun görmüş ise, ilçe yönetim kurulu durumu (7) gün içinde ilgiliye bildirir. Başvuru belgeleri iptal edilip dosyasına konur. Başvuru defterinin özel bölümüne gerekli bilgiler işlenir.

MERKEZ YÖNETİM KURULU KARARI İLE ÜYELİK

Madde 12- (01.07.2001 günlü Kurultay kararı ile değişik) Merkez Yönetim Kurulu:

a) Başka partilerde TBMM üyeliği, merkez karar ve yönetim kurulları ile merkez disiplin organları başkanlığı ve üyeliği, belediye başkanlığı, belediye meclisi ve il genel meclisi üyeliği yapmış ve yapmakta olanlardan;

b) Yasal engeli nedeniyle Partiye üye yazılamamış olanlardan;

c) Genel Başkan'ca önerilen kişilerden,

Parti yararı açısından gerekli gördüklerinin doğrudan asil üyeliğe yazılmasına karar verebilir.

Merkez Yönetim Kurulu, bu yetkisini ilgili il yönetim kurulları önerisine göre ya da ilçe ve il yönetim kurullarının görüşünü de alarak doğrudan kullanır.

Bu durumda başvuru belgeleri, Üye Yazım Bürosu ile ilgili il ve ilçe başkanlıklarına gönderilir.

Madde 13- (01.07.2001 günlü Kurultay kararı ile kaldırılmıştır.)

ASIL ÜYELİK

Madde-14

Aday üyeliği başarı ile sona erdirerek asıl üyeliğe ge-
çişine ilçe yönetim kurullarınca karar verilenlerle, Merkez
Yönetim Kurulunca doğrudan asıl üyeliğe kabul edilenler,
Genel Merkez Üye Yazım Bürosu'nca, Parti Üye Genel
Kütüğüne yazılır.

Genel Merkez Üye Yazım Bürosu, her üç ayda bir, asıl
üyeliği gerçekleşenlerin çizelgesini, kesinleşme tarihlerini
de belirterek, ilgili il ve ilçelere bildirir. İlçe yönetim kurul-
ları, ilgisine bilgi verir ve asıl üyelerin isim çizelgelerini, il-
gili belde yönetim kuruluna ve muhtarlık bölgesi çalışma
grubuna gönderir. (Değişiklik 12-13.02.2000 tarihli karar)

ÜYE YAZIMLARININ GENEL MERKEZ'DE TOPLANMASI

Madde-15

Tüzükte belirlenen kurallara uyularak yapılan aday
üye ve asıl üye yazımları, Genel Merkez Üye Yazım Bü-
rosu'nca ayrı ayrı, bilgisayar ortamına aktarılarak Genel
Merkez'de toplanır.

Genel Merkez Üye Yazım Bürosu, Asıl Üye Genel Kü-
tüğü'nü oluşturur ve ilgili makamlara gerekli bilgileri, kayıtları ve belgeleri ulaştırır.

ÜYELİKTE YER KOŞULU

Madde-16

Birden çok muhtarlık bölgesinde üye olunamaz; yazılı olunan muhtarlık bölgesi dışında delege seçilemez. Üyeler, yazılı oldukları ilçe dışından başka ilçe kongresine, ilçenin bağlı olduğu il dışından başka il kongresine, il temsilcisi ve kurultay temsilcisi seçilemezler. Üyesi olmadıkları yönetim birimi çevresinde görev alamazlar. (12-13.02.2000 tarihli karar)

Parti Meclisinin ve TBMM'nin eski ve yeni üyeleri bu kuralın dışındadır.

Büyükşehir belediyelerinin sınırları içindeki ilçelerde, İlçe Başkanlığı ve İlçe Yönetim Kurulu üyeliği içinde bu kural uygulanmaz.

Bu durumda olanlar, bir kongre dönemi için yalnız bir ilçe çevresinde bu hakkı kullanabilir.

ÜYENİN YER DEĞİŞTİRMESİ

Madde-17

Partiye yazılı olduğu ilçeden ayrılan üye, ayrıldığını ve taşındığı yeri, ilçe başkanlığına bildirir. İlçe başkanlığı, bildirim üzerine üyenin kaydının gittiği yer ilçe başkanlığına aktarılmasını sağlamaktır görevlidir. Yazılı olduğu ilçe içinde muhtarlık bölgesini değiştiren üye de üç ay içinde, yeni adresini belgeleyerek ilçe başkanlığına bildirir. (Değişiklik 12-13.02.2000 tarihli karar)

TBMM yeni ve eski üyeleri ile Parti Meclisi üyeleri seçim çevresindeki üyeliklerini sürdürebilirler.

PARTİ KİMLİK BELGESİ

Madde-18

Asıl üye olduğunda, Genel Merkez Üye Yazım Bürosu'nca düzenlenen Parti Kimlik Belgesi, ilçe başkanlığı aracılığı ile üyelere verilir. Üyelik, geçerli Parti Kimlik Belgesi ile kanıtlanır. Geçerli Parti Kimlik Belgesini göstermeyenler, Kimlik Belgesini yenilemeyenler, yer değiştirdiğinde üç ay içinde üyelik yazımını aktarmayanlar, bu işlemleri tamamlayıncaya dek üyelikten doğan seçme ve seçilme haklarını kullanamazlar.

Kimlik Belgesi ile ilgili konular Üye Yönetmeliği'nde düzenlenir.

AD SILME

Madde-19

Bir partilinin, disiplin suçları dışında, başvurma belgesinde yanlış bilgi verdiği, üyeliğe yazımı sırasında, yasaların ve Tüzüğü'nün öngördüğü nitelikleri taşımadığı ya da bu niteliklerini sonradan yitirdiği anlaşılırsa; ilçe başkanlığı durumu il başkanlığına bildirir.

İl başkanlığı, partiliden yazılı olarak bilgi ister. Bu yazı (15) gün içinde, yanıtlanmazsa ya da verilen yanıt geçerli ve yeterli görülmezse, il yönetim kurulu o partilinin adını silmeye karar verir, durumu (15) gün içinde ilgiliye, ilçesine ve Genel Merkez Üye Yazım Bürosu'na bildirir.

İlgili, ad silme kararının kendisine bildirilmesinden başlayarak (15) gün içinde, Merkez Yönetim Kurulu'na itiraz edebilir. Merkez Yönetim Kurulu'nun kararı kesindir.

Ad silme kararı kesinleşince, durum Merkez Yönetim Kurulu'nca ilgili il ve ilçe başkanlıklarına, Genel Merkez Üye Yazım Bürosu'na bildirilir ve ilgiliye duyurulur.

Yargı organlarının veya seçim kurullarının kararlarına uyularak adı silinenler için de Merkez Yönetim Kurulu aynı işlemi yapar.

PARTİDEN AYRILMA

Madde-20

Partiden ayrılmak istediklerini yazılı olarak bildiren üyelerin adları, imzalarının kendilerine ait olduğu saptandıktan sonra, bağlı buldukları ilçe yönetim kurulu tarafından, Genel Merkez Parti Kütüğü ile irtibatlandırılmak üzere Genel Merkez Üye Yazım Bürosu'na bildirilir. Durum, Genel Merkez Üye Yazım Bürosu tarafından ilgiliye, muhtarlık bölgesi görevlilerine, belde yönetim kuruluna, ilçe başkanlığına ve il başkanlığına bildirilir. (Değişiklik 12-13.02.2000 tarihli karar)

ÜYE YAZIMINDA TÜRÜĞE AYKIRI DAVRANANLAR

Madde-21

Üye yazımlarında; başkası adına üye başvuru belgesi düzenleyenler, başkasının imzasını taklit edenler, gerçek dışı beyanda bulunanlar, sahte belge düzenleyenler, üyelerin kayıtlarını silenler, üyeleri ayrılmış gösterenler, Üye Yazım Yönetmeliği'ne aykırı davrananlar hakkında ivedi olarak disiplin kovuşturması yapılır.

Yukarıda yazılan suçları işlediği, disiplin kovuşturması sonucu saptananlar hakkında, disiplin cezalarının uygulanması yanında, Cumhuriyet Savcılığı'na suç duyurusunda bulunulur.

ÜYE YAZIM YÖNETMELİĞİ

Madde-22

Üyelik için başvurma, itiraz ve yazım kuralları, Genel Sekreterliğe bağlı Genel Merkez Üye Yazım Bürosu'nun kuruluşu, işleyişi, kadroları ve çalışma yöntemleri, Parti Kimlik Belgesi'nin biçimi, Parti Kimlik Belgesi'nin iki yıldan çok aralıklı olmamak koşuluyla, hangi tarihlerde nasıl yenileneceği ve üyelikle ilgili işlemlerin nasıl yürütüleceği, Üyelik Yönetmeliği'nde düzenlenir.

Üye Başvuru Belgesi ve Üye Başvuru Defteri, Genel Merkez Üye Yazım Bürosu'nca bastırılıp Yönetmelikte belirlenen kurallara uygun olarak, ilçe başkanlıklarına dağıtılır. İlçe başkanlığı; başvuru defterine, ilçenin adını, defterin sayfa sayısını, kaç başvuruya yeteceğini, hangi tarihte kullanılmaya başlayacağını yazarak ilçe seçim kurulu'na onaylatır.

BÖLÜM

3

**ÖRGÜT VE YÖNETİM
BİRİMLERİ**

(Madde 23 – 45)

PARTİ ÖRGÜTÜ

Madde-23

Parti örgütü;

A) Merkez organlarından,

B) İl Örgütlerinden,

C) TBMM ile belediye ve il genel meclislerindeki parti gruplarından oluşur.

A) Merkez Organları şunlardır:

a) Kurultay,

b) Genel Başkan,

c) Parti Meclisi,

d) Merkez Yönetim Kurulu,

e) Yüksek Disiplin Kurulu,

B) İl Örgütleri şunlardır:

a) İl Kongresi,

b) İl Başkanı ve İl Yönetim Kurulu,

c) İl Disiplin kurulu,

d) İlçe Kongresi,

e) İlçe Başkanı ve İlçe Yönetim Kurulu,

f) Belde Başkanı ve Belde Yönetim Kurulu,

C) Parti Grupları şunlardır:

a) TBMM Grubu,

b) Belediye Meclisleri Parti Grupları,

c) İl Genel Meclisleri Parti Grupları.

ÖRGÜT YÖNETİM BİRİMLERİ

Madde-24

- a) Belde Başkanı ve Belde Yönetim Kurulu,
- b) İlçe Başkanı ve İlçe Yönetim Kurulu,
- c) İl Başkanı ve İl Yönetim Kurulu,
- d) Genel Başkan ve Merkez Yönetim Kurulu örgüt yönetim birimleridir.

Örgüt yönetim birimleri, kendilerine bağlı olarak çalışmak üzere; Tüzükte belirlenen ya da gerekli görüldüğünde, yönetmeliklerle öngörülen çalışma grupları ve sorumluluk alanları oluşturabilir.

Madde-25

(13.02.2000 tarihinde yürürlükten kaldırılmıştır.)

MUHTARLIK BÖLGESİ GÖREVLİLERİ ÇALIŞMA GRUBU

Madde-26

Muhtarlık bölgelerinde, “**Muhtarlık Bölgesi Görevlileri Çalışma Grubu**” oluşturulur. Muhtarlık bölgesi görevlileri çalışma grubu, bağlı bulunduğu ilçe yönetim kurulunun sorumluluğu altında çalışır.

Muhtarlık bölgesi görevlileri çalışma grubunun çalışma esasları ve diğer hususlar yönetmelikle belirlenir. (Değişiklik 12-13.02.2000 tarihli karar)

BELDE ÖRGÜTÜ

Madde 27- (01.07.2001 günlü Kurultay kararı ile değişik) İl ve ilçe merkezleri dışında belediye örgütü olan yerlerde belde örgütü kurulur. Belde örgütleri ilçe başkanlıklarına bağlıdır.

(24 Ekim 2003 günlü 30. Kurultayda değişik). "Belde örgütü, belde başkanı ile (4-10) kişiden kurulan yönetim kurulundan oluşur".

Belde başkanı ile belde yönetim kurulunun seçimi, çalışma yöntemleri, görev ve sorumlulukları ile yetkileri yönetmelikle düzenlenir.

İLÇE BAŞKANI

Madde-28

İlçe Başkanı, ilçe kongresince gizli oyla seçilir. İlçe çevresinde partinin temsilcisidir. İlçe yönetim kurulu'na, ilçe ve belde belediye meclisleri parti gruplarına başkanlık eder.

İlçe başkanı; İlçe yönetim kurulu'nun, ilçe çevresindeki belediye meclisleri parti gruplarının, ilçe düzeyinde kurulmuş çalışma gruplarının, belde başkanları ve belde yönetim kurullarının, muhtarlık bölgesi görevlileri çalışma gruplarının; Tüzükte belirlenen ve üst kademelerce öngörülen görevleri başarıyla yerine getirmelerini, uyumlu ve

verimli çalışmalarını sağlar. Bunun için Tüzük ve yönetmelik kuralları içinde gerekli girişimlerde bulunur. (Değişiklik 13.02.2000 tarihli karar)

Parti örgütü kamu kuruluşları, meslek odaları ve çeşitli kuruluşlarla, partili üyelere ve kişilerle yazışma yapar ve ilişki kurar.

Belediye çalışmalarında etkinlik ve başarı sağlamak amacıyla, İlçe Başkanı, ilçe çevresindeki partili belediye başkanları ile sürekli ilişki içinde olur.

İLÇE YÖNETİM KURULU

Madde 29- (01.07.2001 günlü Kurultay kararı ile değişik)

İlçe yönetim kurulu, ilçe başkanı ile,

a) Nüfusu 100.000'den az olan ilçelerde 10 üyeden,

b) Nüfusu 100.000'i aşan ilçelerde 14 üyeden oluşur.

İlçe yönetim kurulu üyeleri ile bu üyelerin yarısı kadar yedek üye ilçe kongresinde gizli oyla ve aldıkları oy sırasına göre seçilirler. Üyelikte boşalma olduğunda yedek üyeler sıra ile göreve getirilir. İkinci dereceye kadar kan ve sıhri hısımlar ile karı – koca aynı kurulda bulunamaz. Birden çok kurulda üye olunamaz.

İlçe yönetim kurulu, üyeleri arasından sekreter üye, sayman üye ile eğitim sekreterini, aksine karar alınmazsa, gizli oyla seçer. Kurul, üyelerinin üçte birinin yazılı önerisi üzerine bu görevlileri gizli oyla ve üye tam sayısının salt çoğunluğu ile alınacak güvensizlik kararı ile görevden uzaklaştırabilir.

İlçe başkanının yokluğunda ilçe sekreteri vekillik eder.

İlçe yönetim kurulları, en az iki haftada bir, önceden belirlenmiş gün ve saatte çağrı yapılmaksızın olağan olarak toplanır. Ayrıca gerekli hallerde çağrılı olarak olağanüstü toplantı yapılır.

Birbirini izleyen üç toplantıya özürsüz katılmayan üyenin kurul üyeliği düşer.

Geçerli ve kabul edilebilir mazereti olmadan üst üste üç olağan toplantısını yapmayan ilçe yönetim kurulunun il yönetim kurulunca veya Merkez Yönetim Kurulunca düşmüş sayılmasına karar verilebilir.

İlçe yönetim kurulları, her iki ayda bir, ayın ilk toplantı gününde genişletilmiş olarak toplanır. Bu toplantıya ilgili Yönetmelikte belirtilen doğal üyeler katılır. Doğal üyeler konuşabilir, ama oy kullanamazlar. Genişletilmiş toplantıda ülke ve yöre sorunları ile parti politikaları görüşülerek değerlendirmeler yapılır, öneriler geliştirilir.

İLÇE YÖNETİM KURULU

Madde-30

İlçe Yönetim Kurulu, ilçe çevresinde partinin başarısı ve amaçlarını gerçekleştirilmesi için yapılacak çalışmalarını düzenlemekle ve yürütmekle yükümlüdür.

Bu amaçla;

A) Partinin ilkelerini, amaçlarını, Programını, politikalarını ve görüşlerini halka beğendirmek ve benimsetmek için çalışır. Bunlara ve partiye karşı yapılabilecek eleştirileri cevaplandırır.

B) Tüzük kurallarını, kongrelerin ve üst yönetim birimlerinin kararlarını uygular, vereceği görevleri yapar. İlçe düzeyinde oluşturulan çalışma gruplarının, belde örgütlerinin, muhtarlık bölgesi görevlileri çalışma grupları ile, ilçe çevresindeki belediye meclisleri parti gruplarının çalışmalarını düzenler ve denetler. (Değişiklik 13.02.2000 tarihli karar)

C) Başka partilerin çalışmalarını izler.

D) Partinin üye sayısını ve yandaşlarını çoğaltmak için çalışmalar yapar. Asıl üyeler ve aday üyeler için düzenlenen eğitim çalışmalarını sürdürür, asıl ve aday üyelere görevler verir.

E) Bütün seçimlerde parti adaylarının kazanmasını sağlamak için gerekli çalışmaları yapar ve yaptırır. Seçim örgütlenmesini yapar. Seçim çalışmalarını denetler.

Seçimlerle ilgili yasal görevleri zamanında ve eksiksiz yerine getirir.

F) İlçe çevresindeki mahalle ve köylerin ekonomik, sosyal ve yöresel sorunlarını inceler. Bunların çözümüne yardımcı olur. Toplumsal amaçlı dernek ve kulüplerle, sendikalarla, yerel basınla ilişkileri sağlıklı tutar, onların sorunları ile ilgilenir. Çözümlerine katkı yapar. Bu kuruluşlarda görevli partilerle işbirliği yaparak, başarılı olmalarına yardımcı olur.

G) İlçedeki ekonomik, sosyal ve siyasal olaylarla ilgili bilgileri toplayıp değerlendirir ve üst yönetim birimlerine bildirir.

H) Üst yönetim biriminin bilgisi ile ilçe sınırları içinde siyasal, toplumsal ve kültürel nitelikte toplantılar düzenler.

I) Gerekli gördüğü konularda araştırma, inceleme ve değerlendirme yapmak üzere, uzmanların ve üyelerin katılacağı çalışmalarını programlayarak gerçekleştirir.

J) Partinin gelir kaynaklarını geliştirmek ve arttırmak için çalışmalar yapar.

K) İl yönetim kurulunun bilgisi ve onayı ile, ilçe ve çevresi içinde, parti çalışmalarını sürdürmek amacıyla bölge çalışma büroları açabilir.

İLÇE YÖNETİMİNDE İŞ BÖLÜMÜ

Madde-31

A) İlçe Sekreter Üyesi

İlçe Sekreter Üyesi, üye yazım işlerini Tüzük ve yönetmelik hükümlerine uygun olarak yürütür. Partinin her türlü yazışma işlerinin yürütülmesini sağlar.

B) İlçe Sayman Üyesi

İlçe Sayman Üyesi, ilçenin hesap işlerini yürütür. Gelir ve gider işlemlerinin zamanında ve yasalara uygun olarak yapılmasını sağlar. Partiye yeterli ve düzenli gelir sağlanmasına çalışır. Partinin demirbaşlarının ve malvarlığının korunmasını gözetir.

C) İlçe Eğitim Sekreteri

a) Aday üyelikten başlamak üzere, Partinin ideolojisi- ni, Program ve Tüzüğünü anlatır,

b) Bağlı olduğu il'le ve Genel Merkezle eşgüdüm içinde çalışarak, Parti içi eğitim programı ve projelerini hazırlar, uygulanmasını sağlar.

c) Bu çalışmalar için gerekli olan yazılı, sözlü ve gör- sel eğitim malzemelerini hazır bulundurur.

İL BAŞKANI

Madde-32

İl başkanı, il kongresince gizli oyla seçilir. İl çevresinde Partinin temsilcisidir. İl yönetim kurulu'na, İl ya da Büyükşehir Belediye Meclisi Parti Grubuna, İl Genel Meclisi Parti Grubuna başkanlık eder.

İl Başkanı;

İl yönetim kurulunun, ilçe yönetim kurulunun, İl ya da Büyükşehir Belediye Meclisi Parti Grubunun, İl Genel Meclisi Parti Grubunun, il düzeyinde kurulmuş çalışma

gruplarının; Tüzükle belirlenen ve üst kademelerce öngörülen görevleri, başarı ile yerine getirmelerini, uyumlu ve verimli çalışmalarını sağlar. Bunun için Tüzük kuralları içinde gerekli girişimlerde bulunur.

Parti örgütü, kamu kuruluşları, meslek odaları ve toplumsal amaçlı çeşitli kuruluşlarla, basın ve yayın organlarıyla, partili üyelerle ve kişilerle yazışma yapar ve ilişki kurar.

Belediye çalışmalarında etkinlik ve başarı sağlamak amacıyla İl Başkanı, partili belediye başkanı ile sürekli ilişki içinde olur.

İl Başkanı, il çevresindeki İl Genel Meclisi Parti Grubunu, Belediye Meclisleri Parti Gruplarını ve Partili Belediye Başkanlarını, çalışmaları yönlendirmek değerlendirmek ve eşgüdüm sağlamak amacıyla ayrı ayrı veya birlikte toplantılara çağrılabilir.

İL YÖNETİM KURULU

Madde 33- (01.07.2001 günlü Kurultay kararı ile değişik) İl yönetim kurulu, il başkanı ile,

- a) Nüfusu 1.000.000'a kadar olan illerde 14 üyeden,
  - b) Nüfusu 1.000.000'u aşan illerde 20 üyeden
- kurulur.

İl yönetim kurulu üyeleri ile bu üyelerin yarısı kadar yedek üye il kongresinde gizli oyla ve aldıkları oy sırasına göre seçilirler. Üyeliklerde boşalma olduğunda yedek

üyeler sıra ile göreve getirilir. İkinci dereceye kadar kan ve sıhri hısımlar ile karı – koca aynı kurulda bulunamazlar. Birden çok kurulda üye olunamaz.

İl yönetim kurulu, üyeleri arasından il sekreter üyesi, sayman üye ve il eğitim sekreterini, aksine karar alınmazsa, gizli oyla seçer. Kurul, üyelerinin üçte birinin yazılı önerisi üzerine bu görevlileri gizli oyla ve üye tam sayısının salt çoğunluğu ile alınacak güvensizlik kararı ile görevden uzaklaştırabilir.

İl başkanının yokluğunda il sekreteri vekillik eder. (Fıkranın ikinci cümlesi çıkarıldı. 24 Ekim 2003 tarihli 30. Olağan Kurultay)

İl yönetim kurulları en az iki haftada bir, önceden belirlenmiş gün ve saatte çağrı yapılmaksızın olağan olarak toplanır. Gerekli hallerde çağrılı olarak olağanüstü toplantı da yapılır.

Birbirini izleyen üç olağan toplantıya özürsüz olarak katılmayan üyenin kurul üyeliği düşer.

Geçerli ve kabul edilebilir bir mazereti olmadan üst üste üç olağan toplantısını yapmayan il yönetim kurulunun düşmüş sayılmasına Merkez Yönetim Kurulu'nca karar verilebilir.

İl yönetim kurulları her iki ayda bir, ayın ilk toplantı gününde genişletilmiş olarak toplanır. Bu toplantıya yönetmelikte belirlenen doğal üyeler de katılır. Doğal üyeler konuşabilir, ama oy kullanamazlar. Genişletilmiş toplantıda ülke ve yöre sorunları ile parti politikaları görüşülerek değerlendirilmeler yapılır, öneriler geliştirilir.

İL YÖNETİM KURULUNUN GÖREVLERİ

Madde-34

İl yönetim kurulu, il çevresinde partinin başarısı ve amaçlarının gerçekleştirilmesi için yapılacak çalışmaları düzenlemekle ve yürütmekle yükümlüdür.

Bu amaçla;

A)Partinin ilkelerini, amaçlarını, Programını, politikalarını ve görüşlerini halka beğendirmek ve benimsetmek için çalışır. Bunlara ve partiye karşı yapılabilecek eleştirileri cevaplandırır.

B)Tüzük kurallarını, kongrelerin ve üst yönetim birimlerinin kararlarını uygular, il düzeyinde oluşturulan çalışma gruplarının, ilçe örgütlerinin, İl ya da Büyükşehir Belediye Meclisi Parti Grubunun ve İl Genel Meclisi Parti Grubunun çalışmalarını düzenler ve denetler.

C)Başka partilerin çalışmalarını izler.

D)İl düzeyinde ve ilçelerde sürdürülecek eğitim çalışmalarını programlayarak gerçekleştirir ve denetler.

E)Bütün seçimlerde, parti adaylarının kazanmasını sağlamak için, il düzeyinde ve ilçelerde gerekli çalışmaları yapar ve yaptırır. Seçim çalışmalarını denetler. Seçimlerle ilgili yasal görevlerini zamanında ve eksiksiz yerine getirir.

F)İl çevresinin genel anlamdaki ekonomik, sosyal ve yöresel sorunlarını inceler. Bunların çözümüne yardımcı olur. Toplumsal amaçlı dernek ve kulüplerle, sendikalarla,

yerel ve genel basınla ilişkileri sağlıklı tutar. Onların sorunları ile ilgilenir. Çözümlerine katkı yapar. Bu kuruluşlarda görevli partililerle işbirliği yaparak başarılı olmalarına yardımcı olur.

G) İl çevresindeki ekonomik, sosyal ve siyasal olaylarla ilgili bilgileri toplayıp değerlendirir ve üst yönetim birimlerine bildirir.

H) Üst yönetim biriminin bilgisi ile il çevresinde uygun yerlerde; siyasal, toplumsal ve kültürel nitelikte toplantılar düzenler.

I) Gerekli gördüğü konularda; araştırma, inceleme ve değerlendirme yapmak üzere, uzmanların ve üyelerin katılacağı çalışmalar programlayarak gerçekleştirir.

J) Partinin gelir kaynaklarını genişletmek ve artırmak için çalışmalar yapar.

İL YÖNETİMİNDE İŞ BÖLÜMÜ

Madde-35

A) İl Sekreter Üyesi

İl Sekreter Üyesi ilçelerdeki üye yazım işlerini izler ve denetler, partinin her türlü yazışma işlerinin yürütülmesini sağlar.

B) İl Sayman Üyesi

İl sayman üyesi, ilin hesap işlerini yürütür. Gelir ve gider işlemlerinin zamanında ve yasalara uygun olarak yapılmasını sağlar.

İlçe sayman üyelerinin çalışmalarını izler, denetler ve gerekli uyarıları yapar.

Partiye yeterli ve düzenli gelir sağlanmasına çalışır.

Partinin demirbaşlarının ve malvarlığının korunmasını gözetir.

C) İl Eğitim Sekreteri

a) İlçelerdeki, parti içi eğitim çalışma programlarının hazırlanmasında ilçe eğitim sekreterlerine yardımcı olur.

b) Genel Merkezle ilçeler arasındaki iletişim ve eşgüdümü sağlar.

GENEL BAŞKAN

Madde-36

Genel Başkan, kurultayca gizli oyla ve üye tam sayısının salt çoğunluğuyla seçilir. İlk iki oylamada sonuç alınmaz ise, üçüncü oylamada en çok oy alan aday seçilir.

Partiyi Genel Başkan temsil eder.

Genel Başkan, disiplin kurulları dışında, bütün parti örgütünün başkanıdır.

Genel Başkan, partiyi bağlayıcı demeçler vermeye ve bildiriler yayınlamaya yetkilidir. Genel Başkan bu yetkisini görevlendireceği kimselere de kullandırabilir.

Her kademedeki parti yönetim birimlerini, kurulları, organları ve görevlileri, birlikte ya da ayrı ayrı toplantıya çağırabilir.

Parti görevlerinin ve çalışmalarının gerektirdiği önlemleri alır.

Yetkili organlarca verilen kararların ilgililerce uygulanmasını denetler.

Parti örgütüne ve ilgililere gerekli gördüğü bildirimleri yapar.

Genel merkez organları ile partinin TBMM Grubunun uyumlu çalışmasını gözetir.

Genel Başkan, yokluğunda kendisine vekillik etmek üzere, Genel Başkan Yardımcılarından birini görevlendirir. Genel Başkan Vekili, vekillik ettiği sürede Genel Başkanın yetkilerini kullanır.

PARTİ MECLİSİ

Madde-37 (24 Ekim 2003 günlü 30. olağan kurultayda değişik). Parti Meclisi, Genel Başkan ile Kurultayca gizli oyla seçilmiş (80) üyeden oluşur.

Aldıkları oy sayısına ve sırasına göre Parti Meclisinin (20) yedek üyesi belirlenir.

Parti Meclisinde boşalma olursa, sırasıyla yedeklerden tamamlanır.

Parti Meclisi en geç iki ayda bir, Genel Başkanın çağırısı üzerine ve Genel Başkanın başkanlığında toplanır.

Toplantının gündemi ve çağrıyla görüşülecek raporlar ve tasarılar üç gün önce üyelere gönderilir.

Genel Başkanın gerek görmesi halinde ya da (15) Parti Meclisi üyesinin gerekçe ve gündem belirleyerek yazılı istemde bulunması durumunda Parti Meclisi Genel Başkan tarafından olağanüstü toplantıya çağırılır.

Genel Başkan Parti Meclisi üyelerine geçici veya sürekli görevler verebilir.

Birbirini izleyen üç olağan toplantıya özürsüz olarak katılmayan parti meclisi üyesinin üyeliğinin gizli oyla ve üye tamsayısının salt çoğunluğu ile düşürülmesine karar verilebilir.

Parti Meclisi toplantılarına, Partinin TBMM Grubu Başkan Vekilleri ve Grup Yönetim Kurulu üyeleri de katılabilir, önerilerde bulunabilir, ancak oy kullanamazlar.

Parti Meclisinin toplantı kuralları ve çalışma yöntemleri yönetmelikle belirlenir.

PARTİ MECLİSİ'NİN GÖREVLERİ

Madde-38

Parti Meclisi, Kurultay'dan sonra partinin en yüksek karar organıdır.

Parti Meclisi;

A)Parti Programı, kurultay kararları ve seçim bildirgeleri doğrultusunda iç ve dış gelişmelerle ilgili politika ve strateji kararları alır.

B)Parti Programını, kurultay kararlarını ve seçim bildirgelerini topluma benimsetmek için gerekli çalışmaları yapar, önlemleri alır ve direktifleri verir.

C)Merkez Yönetim Kurulu'nca hazırlanan çalışma raporunu ve kesin hesabı inceleyip karara bağlayarak kurultaya sunar. Yıllık bütçeyi ve bilançoyu onaylar.

D)Merkez Yönetim Kurulu'nca hazırlanan kurultay gündemleri ile seçim bildirgelerini inceleyip karara bağlar.

E)Yasa ve tüzük kuralları uyarınca Merkez Yönetim Kurulu'nun hazırladığı yönetmelikleri inceleyip karara bağlar.

F)Merkez Yönetim Kurulu'nun ve Parti Meclisi üyelerinin ve parti kurulunun sunduğu raporları önerileri, karar tasarılarını görüşüp karara bağlar.

G)Hükümet kurma, hükümete katılma, hükümetten çekilme konularında karar verir. Bu konuların görüşüldüğü Parti Meclisi toplantısına, TBMM Grup Başkanvekilleri ve Grup Yönetim Kurulu üyeleri katılır ve oy kullanırlar.

H) Seçimlere katılıp katılmama ve seçimlerde yasa ve tüzük kurallarına göre aday saptama yöntemini belirleyen kararları alır; kontenjan adaylarını ve merkez yoklaması yoluyla belirlenmesi gereken adayları belirler.

I) Uluslararası kuruluşlara üyelik kararı verebilir. Ancak bu kararın verilip duyurulmasından sonra geçen bir ay içinde, kurultay üyelerinin beşte birinden yazılı istek gelirse konu kurultayın olağan toplantısında veya ivedi durumlarda, olağanüstü toplantısında karara bağlanır. Bir ay içinde böyle bir istek gelmemişse karar kesinlik kazanır.

J)Genel Başkanın veya Merkez Yönetim Kurulu'nun önerisi üzerine disiplin cezalarının bağışlanmasını karara bağlar.

K)Genel Başkan dışında 20 üyeden oluşan Merkez Yönetim Kurulu'nu gizli oyla seçer.

L)Merkez Yönetim Kurulu üyeleri arasından, Genel Sekreteri ve Genel Saymanı gizli oyla ve üye tam sayısının salt çoğunluğuyla seçer.

M) En az 20 üyenin güvensizlik önergesi vermesi durumunda Merkez Yönetim Kurulu'nu üye tam sayısının salt çoğunluğunun oyu ile gizli oyla görevden alabilir.

MERKEZ YÖNETİM KURULU

Madde-39

Merkez Yönetim Kurulu, Genel Başkan ile Parti Meclisinden gizli oyla seçilen 20 üyeden oluşur.

Genel Başkan, Merkez Yönetim Kurulu'nun başkanıdır. Bulunmadığı hallerde kendisine vekillik etmek üzere Genel Başkan Yardımcılarından birini görevlendirir.

Genel Başkan, Merkez Yönetim Kurulu üyeleri arasından uygun gördüğü sayıda Genel Başkan Yardımcısı seçer ve görevlendirir.

Genel Sekreter, Genel Başkanın onayı ile Merkez Yönetim Kurulu üyeleri arasından Genel Sekreter Yardımcılarını seçer ve görevlendirir.

Genel Başkan, diğer Merkez Yönetim Kurulu üyelerine geçici veya sürekli görevler tanımlayarak verebilir.

Genel Başkan Yardımcıları, görev alanlarına giren konularda Genel Başkanı temsil eder. Merkez Yönetim Kurulu üyeleri, partililer ve uzmanlardan oluşan genel merkez çalışma grupları oluşturabilir. Çalışmaları ile ilgili olarak parti örgütünün her kademesi ile iletişim sağlar, örgüt birimlerine görev verir.

Genel Sekreterlik parti örgütünün başvurma ve haberleşme yeridir.

Genel Sekreter ve Yardımcıları, Merkez Yönetim Kurulu kararlarına uygun olarak örgütle ilgili çalışmalar yürütür.

Genel Sekreter, Genel Başkanlık adına partiyi mahkemelerde, devlet daireleri ve kuruluşlarında, özel ve tüzel kişilerle ilişkilerde temsil eder.

Genel Sekreterin yokluğunda, Genel Başkanın onayı ile görevlendireceği bir Genel Sekreter Yardımcısı kendisine vekalet eder.

Genel Sayman, Partinin saymanlık işlerine bakar. Yıllık bütçeyi hazırlar. Yıl sonu bilançosunu ve kesin hesapları düzenler. İllerden ve ilçelerden gelen kesin hesapları, Genel Merkez kesin hesabı ile birleştirir ve Merkez Yönetim Kurulu'nun onayına sunar. Partinin gelirlerinin toplanmasında, harcamaların yapılmasında her aşamada yasa ve tüzük işlemlerine uygunluğu sağlar. Partinin demirbaşlarının ve malvarlığının korunmasını gözetir.

Merkez Yönetim Kurulu haftada bir gün belirli bir saatte çağrı yapılmaksızın toplanır. İvedi durumlarda Genel Başkanın çağrısı ile daha erken toplantı yapılabilir.

Üst üste üç olağan toplantıya özürsüz katılmayan üye, gizli oyla ve üye tam sayısının salt çoğunluğu ile üyelikten düşürülebilir. Boşalan üyelik için Parti Meclisi'nce yeniden seçim yapılır.

Genel Başkan gerek gördüğünde, TBMM Grup Başkanvekillerini Merkez Yönetim Kurulu toplantısına çağırabilir. Grup başkanvekilleri söz alır, öneride bulunabilir, oy kullanamazlar.

Genel Başkan Merkez Yönetim Kurulu ile Grup Yönetim Kurulu'nu ortak toplantıya çağırabilir. Ortak toplantılarda oylama yapılmaz. Ancak Genel Başkan gerek görürse eğilim yoklaması yapar; bu yoklama bağlayıcı sayılmaz. Merkez Yönetim Kurulu üyeleri Partinin diğer kurullarında görev alamazlar.

Genel Başkan, meslek kuruluşlarının partili başkanlarını ve Merkez Yönetim Kurulu'nca kurulmuş çalışma gruplarının üyelerini ve uzmanları Merkez Yönetim Kurulu'nun toplantılarına davet edebilir.

MERKEZ YÖNETİM KURULU'NUN GÖREVLERİ

Madde-40

Merkez Yönetim Kurulu, en üst yönetim organıdır.

Merkez Yönetim Kurulu;

A) Kurultayın, Parti Meclisi'nin kararlarını uygular. Partinin programını, ilkelerini, amaçlarını duyurmak, yaymak, benimsetmek, partiyi seçimlere hazır bulundurmak ve seçimleri kazanarak iktidar olmak için her türlü girişimi yapar, önlemleri ve kararları alır.

B) Parti örgütünü yönetir, çalışmaları yönlendirir, örgütle sürekli iletişim ve işbirliği sağlar, örgütün sorunlarını çözer ve örgütün yaptığı önerileri inceler, gerekenleri karara bağlar. Parti örgütünün yasalara, Tüzük ve yönetmeliklere uygun çalışmasını izler, denetler ve sağlar.

C) Partinin hukuki varlığını korur. Bunun için yasalara ve Tüzüğe uygun bütün kararları alır. Partinin yasal davranış ve uygulama içinde olmasına özen gösterir.

D) Kurultayı, olağan veya olağanüstü toplantıları yasalara ve Tüzüğe uygun şekilde hazırlar, gününü, gündemini, yerini belirler. Parti Meclisi'nin oyuna sunar.

E) Parti Programı, kurultay kararları ve seçim bildirgesi çerçevesinde Partinin politikasını, stratejisini ve seçim bildirelerini hazırlayıp Parti Meclisi'nin onayına sunar. Bunların toplumda anlaşılıp benimsenmesi için gereken çalışmayı yapar.

F) Partinin hükümetle, başka partilerle ilişkilerini düzenler ve bu konuda gereken kararları alır.

G) Toplumsal amaçlı dernek ve kulüpler, demokratik kitle örgütleri, sendikalar, meslek odaları ve benzeri kuruluşlarla ilişkileri düzenler.

H) Partinin kurduğu ya da katıldığı hükümetin programı ile ilgili görüşlerini belirler, Parti Meclisi'ne sunar.

I) Başka partilerden gelen katılma, işbirliği veya birleşme konularında belirlediği görüşlerini Parti Meclisi'ne sunar.

J) Araştırma, yayın, parti içi eğitim çalışmalarını düzenler ve yürütür. Eğitim konularını saptar, eğitim konusunda yararlanılacak bilgi, belge ve kaynakları hazırlar.

K) Çalışma raporunu hazırlar, Kurultaya sunulmak üzere Parti Meclisi'nin onayına sunar. Kurultayda görüşülecek karar tasarılarını ve önerilerini hazırlar, Parti Meclisi'ne sunar.

L) Yıllık bütçeyi hazırlar. Parti Meclisi'nin onayına sunar ve uygular. Parti kesin hesabını hazırlayıp onay için Parti Meclisi'ne sunar. Süresi içinde Genel Başkan adına Anayasa Mahkemesi'ne ve Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'na gönderir.

M) Partinin uluslararası ilişkilerini düzenler, çalışmalarını yürütür.

N) Tüzüğün öngördüğü yönetmelikleri hazırlayıp, Parti Meclisi'ne sunar. Onaylandıktan sonra uygular, örgütte uygulanmasını izler ve denetler.

O) Yasa ve Tüzük kurallarına uygun çalışmayan örgüt birimi görevlilerini görevlerinden alır, geçici kurullar atar, süresi içinde olağanüstü kongrelerini yapmalarını sağlar.

Ö) Muhtarlık bölgesi çalışma grubu sorumluları ve temsilci seçimlerinin, belde başkanı ve belde meclisi seçimlerinin, ilçe ve il kongrelerinin belirlenen zamanda ve sürelerde Tüzüğe ve yönetmeliğe uygun yapılmasını izler, denetler ve sağlar. (Değişiklik 13.02.2000 tarihli karar)

P) Partinin amaçlarına uygun olarak, taşınır ve taşınmaz mal ile taşıt araçları alır, kullanır, işletir veya satar. Taşınmaz malların satışı için Parti Meclisi'nden yetki alır.

R) Partililerin, Tüzüğün dördüncü maddesindeki siyasal yaşam anlayışı ve beşinci maddesindeki çalışma ilkeleri çerçevesinde özveri ve hoşgörü içinde ülke ve toplum yararına hizmet etmelerini izler, denetler ve sağlar.

S) Parti gelirlerini arttırmak amacı ile her türlü önlemi alır, gelir makbuzları bastırır, örgüte gönderir.

Ş) Disiplin cezalarının bağışlanması istemleri ile ilgili dosyaları hazırlar ve Parti Meclisi'nin onayına sunar.

T) Tüzüğün diğer maddelerinde Merkez Yönetim Kurulu'na verilen görevleri yerine getirir ve gerekli kararları alır.

U) Merkez Yönetim Kurulu, belli konuların incelenmesinde, izlenmesinde, bilimsel çalışmaların yürütülmesinde, üyelerinden birini veya birkaçını görevlendirebilir, bu amaçlarla komisyonlar kurabilir. Bu komisyonlarda partili TBMM üyelerini ve partilileri görevlendirebilir.

V) Merkez Yönetim Kurulu'nun çalışma ilkeleri ve yönetim esasları yönetmelikle düzenlenir.

YAN KOLLAR, YAN KURULUŞLAR, YURTDIŐI TEMSİLCİLİKLERİ, ÇALIŞMA GRUPLARI, BİLİM, YÖNETİM VE KÜLTÜR PLATFORMU

Madde 41- (22.01.2000 günlü Parti Meclisi kararı). İl, ilçe ve gerek görölen beldelerde partili kadın üyelerden “Kadın Kolları” ve partili gençlerden “Gençlik Kolları” ile diğer yan kuruluşlar kurulur.

Merkez Yönetim Kurulu kararı ile Avrupa Birliği üyesi devletler ile İsviçre, Norveç, Rusya, ABD, Kanada ve Avustralya’da, KKTC’de, Kafkasya ve Avrasya devletlerinde yurtdiőı temsilcilikleri kurulabilir.

(01.07.2001 günlü Kurultay kararı ile değişik) Genel Merkezde, il ve ilçe yönetim birimlerinde, çeşitli sorunlarla ilgili çalışma gurupları ve ayrıca Genel Başkanın önerisi ile Bilim, Yönetim ve Kültür Platformu kurulur.

(01.07.2001 günlü Kurultay kararı ile değişik) Yan kolların, yan kuruluşların, yurtdiőı temsilciliklerinin çalışma guruplarının, Bilim, Yönetim ve Kültür Platformunun kuruluşları, amaçları, görevleri, çalışma yöntemleri, Genel Merkezle ilişkileri ve denetimleri yönetmeliklerle düzenlenir.

GÖREVİN BOŞALMASI

Madde-42

Parti örgütünde bir görevlinin kendi isteği ile görevinden ayrılması ya da değişik nedenlerle görevin boşalması durumunda yeni görevli aşağıdaki biçimde belirlenir.

A) Genel Başkanlık boşaldığında Parti Meclisi yeni Genel Başkanı seçmek için kurultayı en geç (45) gün için-

de toplantıya çağırır. Bu süre içinde Genel Başkanlık görevleri, Parti Meclisi'nde belirlenen Genel Başkan Yardımcısı tarafından yürütülür.

B) Parti Meclisi'nde boşalan üyelikler sırasıyla yedekler ile doldurulur. Parti Meclisi'ne bütün yedek üyeler çağırıldıktan sonra, üye sayısı otuzun altına düştüğünde, Parti Meclisi için seçim yapılmak üzere Genel Başkan (45) gün içinde, Kurultayı toplantıya çağırır.

C) Merkez Yönetim Kurulu'nda boşalma olduğunda, Parti Meclisi'nin olağan toplantısında yeni üye seçimi yapılır.

D) İl ve ilçe başkanlığı boşaldığında; olağan kongreye kadar görev yapmak üzere yenisi, il ve ilçe yönetim kurulu üyeleri veya partililer arasından, il ve ilçe yönetim kurulunun üye tam sayısının salt çoğunluğuyla ve geciktirilmeden seçilir. "Bu maddenin E bendinde gösterilen durumlarda, Merkez Yönetim Kurulu, il ve ilçe başkanını seçer ve geçici kuruldaki boş üyelikleri doldurur." (24 Ekim 2003 günlü Kurultay kararıyla değişik).

E) (24.10.2003 günlü Kurultay kararıyla değişik). "İl ve ilçe yönetim kurulu üyeliklerinde boşalma olduğunda, yedekleri ile doldurulur. Bütün yedeklerin çağrılmasından sonra kurul üyelerinin sayısı, üye tam sayısının yarısının altına inerse ya da asıl üyeliklerde yarıdan fazla boşalma olması halinde kurul düşmüş sayılır. Bu hallerde Merkez Yönetim Kurulu, doğrudan ya da il yönetim kurulunu görevlendirerek, gelecek olağan kongreye kadar görev yapmak üzere, gecikmeden, yeni bir yönetim kurulu oluşturur. Bu durumda da Tüzüğü'nün 48/j bendinde düzenlenen cinsiyet kotası uygulanır.

Yeni kurulun oluşturulmasından başlayarak otuz gün içinde, o yerin ilçe veya il kongre üyelerinin beşte birinin noterlikçe onanmış imzalarıyla seçim isteğinde bulunması halinde olağanüstü kongre toplanır. Kongre çağrısını, oluşturulan kurulun başkanı yapar. Toplantı çağrısı yapılmadığı takdirde, üst yönetim kurulu, olağanüstü kongrenin toplanmasını ve yapılmasını sağlar. Bu arada yeni delegeler seçilmiş değilse, kongre eski delegelerle toplanır.

F) Beldelerde ve muhtarlık bölgesinde meydana gelen görev boşluklarının doldurulması ile ilgili hususlar yönetmelikle düzenlenir. (Değişik 13.02.2000 tarihli karar)

GÖREVDEN ALMA

Madde-43

A) Yasa, Tüzük ve Yönetmeliklere göre belli sürelerde yapılması gereken işleri yapmayan veya partinin siyasal ilkeleriyle, doğrultusuyla, yaşam anlayışı ile ve çalışma kurallarıyla bağdaşmaz tutum ve davranış içine giren; il, ilçe, belde başkanı ve il, ilçe, belde yönetim kurullarının üyeleri, bağlı oldukları üst yönetim birimi tarafından gerekçeli kararla görevden alınır, gerekçeli karar (5) gün içinde üst yönetim birimine gönderilir.

B) Yasaların, Tüzüğün, yönetmeliklerin yüklediği veya üst yönetim birimlerinin verdiği görevi yapmayan, parti çalışmalarını aksatan, üst yönetim birimlerinin ve disiplin kurullarının süreli yazılarını zamanında yanıtlamayan, il, ilçe, belde başkanları ile il, ilçe ve belde yönetimleri, üst yönetim birimince yazı ile uyarılır. Uyarıda verilecek olan en az (10) günlük süre içinde, uyarı gereklerini yerine getir-

meyenler, üst yönetim birimi tarafından gerekçeli kararla görevden alınırlar. Gerekçeli karar (5) gün içinde üst yönetim birimine gönderilir. Seçim döneminde bu durumlar için (A) bendi uygulanır.

C) Merkez Yönetim Kurulu, yukarıda sayılan nedenlerle, parti yararı açısından ivedi durumlarda, her örgüt yönetim biriminin görüşünü de alarak ve bilgi vererek, görevden alabilir.

D) A, B ve C bentlerindeki görevden alma kararı, Siyasi Partiler Kanunu'nun 101. Maddesinin (d-1) bendinde gösterilen haller dışında, yetkili kurulların üye tam sayısının 2/3 çoğunluğu ile gizli oyla alınır.

E) A ve B bentlerindeki yetkinin kullanılması sonucu, görevden alınanlar, gerekçeli kararın tebliğinden başlayarak (5) iş günü içinde üst yönetim birimine itiraz edebilirler. Üst yönetim biriminin (15) gün içinde vereceği karar kesindir. İtirazda bulunmuş olmak, görevi bırakmayı ve devretmeyi geciktirme nedeni sayılmaz.

F) Merkez Yönetim Kurulu kararı ile görevden alınanlar, gerekçeli kararın tebliğinden başlayarak (5) gün içinde Parti Meclisi'ne itirazda bulunabilir. Parti Meclisi (30) gün içinde karar verir.

GÖREVDEN ALINANLARIN YERİNE SEÇİM

Madde-44

Üst yönetim birimince görevden alınan il, ilçe başkanı ve il, ilçe yönetimleri yerine, aşağıdaki biçimde yenileri seçilir:

A) Başkan görevden alınmışsa, kendi yönetim birimi yenisini seçerek görevlendirir.

B) İl başkanı ve il yönetim kurulu birlikte veya yalnız il yönetim kurulu görevden alınmışsa, Merkez Yönetim Kurulu, (7) kişilik bir geçici kurul atar. İl geçici kurulu (45) gün içinde seçimleri yapmak üzere olağanüstü il kongresini toplar.

C) İlçe başkanı ve ilçe yönetim kurulu birlikte veya yalnız ilçe yönetim kurulu görevden alınmışsa, il yönetim kurulu (5) kişilik bir geçici kurul atar. İlçe geçici kurulu (30) gün içinde seçimleri yapmak üzere olağanüstü ilçe kongresini toplar.

D) Olağanüstü kongrede, üst yönetim biriminin görevden alma nedenlerini saptayan raporu okunur. Görevden alınanların ve görevden alan üst yönetim biriminin temsilcileri, dilerlerse açıklama yapabilirler. Bu açıklamalardan sonra görüşme açılmaz; seçim yapılır.

Yukarıdaki A, B, C, fıkraları uyarınca seçilen başkan ve yönetim kurulu üyeleri görevden alınanların süresini tamamlar.

(24 Ekim 2003 günlü Kurultayda eklenen fıkra) "B ve C bendlerinde yazılı geçici kurulda görev alanlar, olağanüstü kongrede başkanlığa veya üyeliğe aday olamazlar."

PARTİ DENETMENLERİ

Madde-45

Merkez Yönetim Kurulu, örgütle ilgili görevlerinin yerine getirilmesine yardımcı olmak üzere parti denetmenleri görevlendirir.

Parti denetmenlerinin çalışma yöntemleri, görev ve yetkileri yönetmelikle düzenlenir.

BÖLÜM

4

**KONGRELER
VE
KURULTAY**

(Madde 46 – 57)

İLÇE KONGRESİ

Madde-46

A) İlçe kongresi iki yılda bir toplanır. Bu süre en çok bir yıl uzatılabilir. Ayrıca, yılda bir defa seçimsiz olarak toplanır ve siyasal çalışmalara yön verir.

B) İlçe kongresinin üyeleri şunlardır:

a) İlçe başkanı ve ilçe yönetim kurulu üyeleri,

b) İlçe çevresindeki belediyelerin partili başkanları,

c) Tüzüğün 48. maddesinde belirlenen muhtarlık bölgesi toplantılarında seçilen temsilciler. (Değişiklik: 13.02.2000 tarihli karar)

C) (13.02.2000 tarihli kararla yürürlükten kaldırılmıştır.)

D) İlçe kongresinin onur üyeleri şunlardır:

a) İlçede kayıtlı partili yeni ve eski TBMM üyeleri ile eski Genel Merkez yöneticileri,

b) Eski ilçe başkanları,

c) İlçe çevresindeki belediyelerin eski başkanları,

d) Genişletilmiş ilçe meclisine katılma hakkı olan partililer,

E) İlçe kongreleri, gündemde belirtilen konuları karara bağlar ve;

a) İlçe başkanı ve ilçe yönetim kurulu üyelerini ve yedeklerini,

b) İl kongresine katılacak temsilcileri gizli oyla seçer.

F) İl kongresine katılacak olan ilçe temsilcilerinin sayısı, il kongresinde 600'ü geçmemek üzere oranlı olarak, il yönetim kurulunca hesaplanır ve belirlenir.

İL KONGRESİ

Madde-47

A) il kongresi iki yılda bir toplanır. Bu süre en çok bir yıl uzatılabilir. Ayrıca, yılda bir defa seçimsiz olarak toplanır ve siyasal çalışmalara yön verir.

B) İl kongresinin üyeleri şunlardır:

a) İl'in partili TBMM üyeleri,

b) İl başkanı ve il yönetim kurulu üyeleri,

c) İl disiplin kurulu üyeleri,

d) İlçe kongrelerinden seçilmiş olan il kongresi temsilcileri,

C) İl kongresinin onur üyeleri şunlardır:

a) İl'de kayıtlı parti meclisi üyeleri,

b) İl'de kayıtlı eski genel merkez yöneticileri,

c) İl'de kayıtlı eski TBMM Üyeleri,

d) Eski il başkanları,

e) İl'de kayıtlı eski il ya da büyükşehir belediye başkanları,

f) Genişletilmiş il meclisine katılma hakkı olan partililer.

D) İl Kongreleri, gündemde belirtilen konuları karara bağlar ve;

a) İl başkanı ve il yönetim kurulu üyeleriyle yedeklerini,

b) İl disiplin kurulu üyeleri ile yedeklerini,

c) Kurultaya katılacak il temsilcilerini

gizli oyla seçer.

KONGRELERLE İLGİLİ ORTAK HÜKÜMLER

Madde-48

A) Kongrelerin Süresi

Kongreler iki yılda bir yapılır. Bir yıldan fazla ertelene-
mez. Başlangıç ve bitiş tarihleri Merkez Yönetim Kuru-
lu'nca saptanır.

Merkez Yönetim Kurulu'nca saptanan süreler içinde
olmak koşuluyla, ilçe kongrelerinin günlerini il yönetim ku-
rulları, il kongrelerinin günlerini ise Merkez Yönetim Kuru-
lu belirler. Kongre günlerini belirleyen yönetim birimi alt
yönetim biriminin görüşlerini alır.

B) Kongrelere Çağrı, Toplantı Yeter Sayısı

İl ve ilçe kongrelerinin; yeri, günü ve saati ile, günde-
mi, en az (15) gün önce il ve ilçe merkezlerinde ilan edi-
lir. Kongrenin yapılacağı yerde gazete çıkıyorsa en az bir
gazete ile duyurulur. Bu ilan ve bildirimde, ilk toplantıda
yeterli çoğunluk sağlanamaz ise ikinci toplantının yeri, gü-
nü ve saati de belirtilir. İkinci toplantı katılanlarla yapılır.

İl ve ilçe kongreleri üye tam sayısının salt çoğunluğu
ile toplanır. Kongreyi başkan açar. Başkanın yokluğunda
bu görev sekreter üye tarafından yapılır.

C) Temsilci, Kongre Üyeliği ve Süresi

Bir kongreye ve kurultaya katılmak üzere muhtarlık
bölgesi ve alt yönetim birimi toplantısında ve kongresinde
seçilen partiliye "Temsilci", Partide aldıkları görev nede-
niyle kongrelere katılanlara "doğal üye" bunların tümüne
"Kongre üyesi" denir.

Kongre üye tam sayısı, "kongre üyelerinin" toplam sayısıdır.

Kongrelere katılmak üzere seçilen "temsilci"lerin kongre üyeliği süresi, kendilerini seçen toplantının veya kongrenin ertesi olağan toplantısına kadardır. Yenileri seçilmeye kadar görevleri devam eder.

Üst yönetim birimi kongresi için belirlenen tarihten önce kongresini yapmayan alt yönetim birimi, üst yönetim birimi kongresine katılamaz. (Değişiklik 13.02.2000 tarihli karar)

D) Temsilci Sayısı

İlçe kongresi delege sayısı en çok 400, il kongre temsilcisi sayısı en çok 600'dür.

İlçe ve il kongrelerinin delege sayıları, partinin son genel milletvekili seçiminde aldığı oyla orantılı olarak, Merkez Yönetim Kurulu kararı ile belirlenir.

İlçelerin ve illerin kaç temsilci ile kongre yapacaklarına, ilgili yönetim kurullarının görüşlerini alarak, Merkez Yönetim Kurulu karar verir.

İlçe kongresi toplam temsilci sayısının ilçe sınırları içindeki muhtarlık bölgelerine, ayrıca il kongresi toplam temsilci sayısının o il'e bağlı ilçelere dağıtılmasında, son genel milletvekili seçiminde o yerlerde alınan oylara göre yapılacak oranlama esas olur.

Temsilci seçimi, yönetmelik uyarınca yapılır.

Temsilci seçimlerinde Genel Merkez Parti Kütüğü esas alınır. (Değişiklik: 13.02.2000 tarihli karar)

E) Kongrelerin Gündemi

Kongrelerin gündemi, il ya da ilçe yönetim kurullarınca belirlenir.

Olağan kongrelerin gündemlerinde; açılış, kongre başkanlık kurulu seçimi, saygı duruşu, çalışma ve hesap raporlarının okunması, görüşülmesi, onaylanması ve aklama ile seçimler ve uygun görülecek başka konular bulunur.

Üst yönetim biriminin veya kongre üyelerinin onda birinin yazılı isteği ile gündeme ekleme yapılabilir.

Kongre, çoğunluk kararıyla gündemin sırasında değişiklik yapabilir. Ancak, kongre başkanlık kurulu seçimi ile çalışma ve hesap raporlarının okunmasından ve aklamadan önce başka bir madde görüşülemez.

F) Kongre Başkanlık Kurulu

Kongre açıldıktan sonra kongre üyeleri ve partililer arasında bir başkan, kongre üyeleri arasından ikinci başkan ve yazman seçilir.

Disiplin kurulları başkan ve üyeleri kongre başkanlık kurullarında görev alamazlar.

G) Oturum ve Karar İlkeleri

Tersine karar alınmadıkça, Kurultay ve kongre oturumları açıktır.

Kongreler, tersine hüküm bulunmayan hallerde, hazır bulunanların salt çoğunluğu ile karar alırlar.

Kongrelerde hesap konuları ile kongrece kararlaştırılan başka konular, bunlarla ilgili olarak kurulacak komisyonun raporu okunduktan sonra görüşülüp onaylanabilir.

Kongrede alınan kararlar, başkanlıkça kongreye duyurulur ve tutanağa yazılır.

Tersine karar yoksa kararlar açık oylama ile alınır.

H) Görüşmeler

Kongrelerde gündem konuları sıra ile ele alınır, söz isteyenlere sıra ile söz verilir. Konularla ilgili söz süreleri konuların görüşülmesine başlanırken kongrece saptanır.

Onur üyeleri konuşabilirler, oy kullanamazlar.

Geçici kurul başkanları ve üyeleri kongrelerine katılırlar, konuşabilirler; kongre üyesi değilse oy kullanamazlar.

(24 Ekim 2003 günlü Kurultay kararı ile değişik). Üst yönetim birimi başkanı veya temsilcisiyle, Parti Meclisi ve o ilin T.B.M.M. üyelerine istediklerinde, sıra gözetilmeksizin söz verilir.

Konuşma süresi sınırlaması bunlar için uygulanmaz.

Söz almış olan varsa, çalışma raporu üzerinde beş; öteki konularda üç üye konuşmadan yeterli önergesi oylanmaz.

I) Adaylık

Kongrelerde adaylar seçimlere geçilmeden önce saptanır. Aday olmayanlar seçilemezler.

(24 Ekim 2003 günlü Kurultay kararı ile değişik). İl ve ilçe kongrelerinde başkanlığa aday olabilmek için kongre üye tam sayısının en az yüzde yirmisinin yazılı önerisi gereklidir. Bir delege, adaylardan sadece biri için imza verir.

J) Seçimlerde Kullanılacak Oy Pusulası:

(24 Ekim 2003 günlü Kurultay kararı ile değişik)

İl ve ilçe kongrelerinde seçimler iki yöntemle yapılabilir.

a-Blok Liste

b-Tek ve Ortak Liste (Çarşaf Liste)

Blok liste ile yapılacak her kademedeki seçimlerde, kullanılacak oy pusulası, o örgüt biriminin organları ile üst kademe kongre delegeleri için hazırlanır. Bu oy pusulasında seçilecek üye sayısı kadar asıl üye adayı ile seçilmesi gereken yedek üye sayısı kadar aday yer alır. Asıl adaylar, soyadına göre alfabetik sıraya dizilerek, Başkanlık Kurulunca kesinleştirilir ve blok liste halinde bastırılır. Üst organ kongre delege adaylığı hariç, bir aday blok listelerden, yalnızca birisinde yer alabilir. Bir adayın birden çok listede yer alması halinde, kongre başkanlığınca açıklama yapılarak, adayın hangi listede yer almak istediği saptanır ve düzenleme buna göre yapılır. Aksi halde adayın listelerdeki adaylığı düşer. Blok listeler dışında asıl ve yedek üye adayı olarak başvuruda bulunmak mümkündür. Başkanlık kurulunca kesinleştirilen bireysel adayların ad ve soyadlarını içeren bir liste seçim kurulunca onaylanarak sandık başına ve oy verme hücrelerine asılır. Basılmış olan blok listeler, kongre başkanlık kurulunca, İlçe Seçim Kuruluna mühürlendirilerek oy pusulası haline dönüştürülür.

Bu halde, blok listede yazılı isimler çizilebilir, yerine yeni isim yazılabilir. Her adayın aday olduğu listeden, şahsen veya ayrı listelerden aldığı oylar hesaba katılarak toplanır ve böylece listedeki sıra saptanır.

Asıl ve yedek üyeler ayrı ayrı belirlenir. Şu kadar ki; seçilecek üye sayısından fazla veya yüzde doksandan az isim yazılı pusulalar geçersizdir. Ayrı organlar için tek oy pusulası düzenlenebilir. Bu halde bir organ listesinde geçersizlik varsa, oy pusulasının yalnızca ilgili organ için olan bölümü iptal edilir. Pusulanın diğer organla ilgili bölümleri geçerli olur ve sayılır.

İl ve ilçe kongrelerinde, gündemin çalışma raporu ve görüşmeler maddesine geçilmeden, kongre üyelerinin onda birinin önerisi ve **kongre üye tam sayısının salt çoğunluğu ile yapılacak oylama sonucunda** tek ve ortak (çarşaf liste) oy pusulası usulü ile seçimlerin yapılmasına karar verilebilir. Bu halde adaylar, Kongre Başkanlık Kurulu'nca ad çekme ile belirlenecek harften başlamak üzere ve soyadı alfabe esasına göre sıralanır ve ortak liste olarak bastırılır. Bu listeler, İlçe Seçim Kurulunca mühürlenerek oy pusulasına dönüştürülür. Kongre üyelerince, bu oy pusulalarındaki aday isimlerinin yanına işaret konarak oylama yapılır. Oy pusulasında, seçilecek asıl üye veya temsilci kadar adayın işaretlenmesi suretiyle oy kullanılır. Fazla işaretlenmiş, seçilecek üye veya temsilci sayısının yüzde doksandan az işaretlenmiş olan oy pusulaları geçersizdir. Tek ve ortak liste (çarşaf liste) usulüne göre seçim yapılırsa, adayların aldıkları oy sırasına göre, genel sıralama yapılarak, asıl ve yedek üyeler belirlenir. En çok oy alanlar asıl, ondan sonra gelenler yedek üye seçilmiş olur. Eşit oy alanlar arasında ad çekme yoluyla sıra saptanır.

İl ve ilçe yönetim kurullarında, her iki cinsiyetten en az dörtte bir (yüzde yirmibeş) oranında üye bulunur. Bu husus genel sıralama ile sağlanmamışsa, ayrı cinsiyetten

aday olanlar arasında aldıkları oya göre ayrı ayrı sıralama yapılır. Aldıkları oya bakılmaksızın her iki cinsiyetten yeterli üye alınarak organlar seçilmiş sayılır. Geri kalanlar, o cinsiyetten üyelerin yedeği olur. İl ve ilçe yönetim kurullarında, bir cinsiyette, üye sayısının herhangi bir nedenle bu oranın altına düşmesi halinde, varsa o cinsiyetten yedek üyelerle, yoksa cinsiyete bakılmaksızın yedek üyelerle sayı tamamlanır.

İl ve ilçe kongrelerinde, her iki cinsiyetten yeter sayıda aday çıkmazsa katılan adaylarla seçim yapılır.

Seçimlerde, **kongre** üye tam sayısının beşte birinden az oy alanlar asıl veya yedek üyeliğe seçilmiş sayılmazlar.

K. Diğer Hususlar

Kongrelerle ilgili diğer hususlar "Kongreler Yönetmeliği" ile düzenlenir.

OLAĞANÜSTÜ KONGRELER

Madde- 49

(24 Ekim 2003 günlü Kurultay kararı ile değişik). Üst yönetim biriminin kararıyla ya da kongre üyelerinin beşte birinin, onbeş günlük süre içinde, noterden onaylı imzalarıyla yaptıkları başvuruları üzerine olağanüstü kongre, yönetim kurulunca toplantıya çağrılır. Toplantı çağrısı yapılmadığı takdirde, üst yönetim kurulu olağanüstü kongrenin toplanmasını ve yapılmasını sağlar.

Olağanüstü kongrenin gündemi, isteyenlerce düzenlenir. Bu kongrelerde gündemden başka bir konu görüşülemez. Seçim yapılmaz.

Ancak olağanüstü kongreyi isteyenlerin sayısı kongre üyeleri tam sayısının salt çoğunluğunu sağlıyor ise, olağanüstü kongrenin gündemine, güven oylaması ve seçim maddeleri konabilir. Bu takdirde seçim yapılabilir.

Görevin boşalması ile ilgili Tüzüğün 42. maddesi ve görevden alınanların yerine seçimle ilgili 44. maddesi hükümleri saklıdır.

Olağanüstü kongre isteğinin usulüne uygun olarak yetkili yönetim birimine ulaştırılmasından başlayarak en geç (45) gün içinde, yetkili yönetim birimince kongre toplanır. Bu toplantı (15) gün önce usulüne uygun olarak duyurulur.

SEÇİMLER VE SEÇİMLERE İTİRAZ

Madde-50

Kongrede sıra seçimlere geldiğinde, kongre başkanlık kurulu görevi, yetkili ve görevli seçim kurulu başkanlığına bırakır.

Seçimin devamı sırasında yapılan işlemler ile, tutanakların düzenlenmesinden itibaren (2) gün içinde, seçim sonuçlarına, yetkili ve görevli ilçe seçim kuruluna itiraz edilir.

İlçe seçim kurulunun kararı kesindir.

İTİRAZ

Madde-51

A) Muhtarlık bölgesi ilçe kongresi **temsilci seçimleri ile ilgili itirazlar sonuçların ilan tarihinden itibaren 3 gün içinde, o ilçede kayıtlı üyelerce** ilçe yönetim kuruluna yapılır. İlçe meclisi (5) gün içinde karar verir. Bu karara karşı (5) gün içinde il yönetim kuruluna itiraz edilebilir. İl yönetim kurulunun (5) gün içinde vereceği karar kesindir. (Değişiklik: 13.02.2000 tarihli karar)

B) İlçe kongresinin seçim dışındaki kararlarına ilişkin itirazlar kongre üyelerince (5) gün içinde il yönetim kuruluna yapılır. İl yönetim kurulunun (5) gün içinde vereceği kararlar kesindir.

C) İl kongresinin seçim dışındaki kararlarına ilişkin itirazlar kongrenin bitişini izleyen (5) gün içinde kongre üyelerince Merkez Yönetim Kurulu'na yapılır. Merkez Yönetim Kurulu'nun (5) gün içinde vereceği karar kesindir.

İtirazlar yetkili kurullara yazılı olarak yapılır. İtirazlar işlemlerin yürütülmesini durdurmaz.

KURULTAY

Madde-52

Kurultay, Partinin en yüksek organıdır. Yasa ve Tüzük kuralları içinde, toplumun ve ülkenin genel sorunlarını ve parti tutumunu görüşüp karara bağlar.

Partinin kesin hesabını kabul veya reddeder. Parti Meclisi'nin çalışma raporunu görüşür ve karara bağlar.

Kurultayda;

a) Genel Başkan,

b) Parti Meclisi üyeleri,

c) Yüksek Disiplin Kurulu üyeleri gizli oyla seçilir.

Bütün partililer, kurultay kararlarına uyarlar. Kurultay kararları ilgililere ve kamuoyuna duyurulur.

KURULTAY ÜYELERİ

Madde-53

A- Kurultayın Doğal Üyeleri

a) Genel Başkan,

b) Parti Meclisi üyeleri,

c) T.B.M.M.'nin partili üyeleri ve partili bakanlar,

d) Yüksek Disiplin Kurulu Başkanı ve üyeleri.

B- Kurultayın Seçilmiş Üyeleri

İl kongrelerinde o ilin T.B.M.M. üye sayısının iki katı olarak seçilen kurultay temsilcileri,

Doğal üyelerle, kurultay temsilcileri kurultay üyesidir.

C- Onur Üyeleri

Genel Başkanlık, Genel Başkan Yardımcılığı, Genel Sekreterlik, Genel Sekreter Yardımcılığı, Genel Saymanlık, Parti Meclisi ve Genel Yönetim Kurulu Üyeliği, Yüksek Disiplin Kurulu Başkan ve Üyeliği, Başbakanlık, Bakanlık, T.B.M.M. Üyeliği yapmış olanlar ile sendikaların, meslek kuruluşlarının, demokratik kitle örgütlerinin en üst birimlerinin başkanlarından partili olanlar ile kurultay üyesi olmayan il başkanları, parti üyesi büyükşehir ve il belediye başkanları ve Tüzük hükümlerine göre genel merkezde oluşturulan komisyonların, çalışma gruplarının başkanlarıdır.

KURULTAYA ÇAĞRI VE GÜNDEM

Madde-54

Kurultay, iki yılda bir toplanır. Bir yıldan fazla ertelene-
mez. Kurultayın toplanacağı yer, gün ve saat ile gündemi
Parti Meclisi'nce belirlenir ve en az (30) gün önce Genel
Başkanca duyurulur.

Kurultay gününün duyurulmasından başlayarak (15)
gün içinde Genel Başkanlığa ulaşmak koşulu ile kurultay
üyelerinin en az beşte birinin imzasını taşıyan konular da,
geçici gündeme alınır. Bu konuların görüşülebilmesi, Ku-
rultayın kararına bağlıdır. Oylamadan önce önergede im-
zası olanlardan birisi ile Merkez Yönetim Kurulu adına bir
üye konuşabilir.

Parti Meclisi kararı ya da kurultay üyelerinin beşte biri-
nin yazılı isteği üzerine Kurultay, Genel Başkanca olağan-
üstü toplantıya çağrılır. Genel Başkan da gerekli gördü-
ğünde, Kurultayı olağanüstü toplantıya çağırır.

Olağanüstü toplantının gündemi, isteyenlerce düzen-
lenir. Olağanüstü toplantıda yalnız gündemdeki konular
görüşülür, seçim yapılmaz. Ancak, Genel Başkan günde-
me seçim maddesi koyabilir. Olağanüstü kurultay istemin-
de bulunan kurultay üyeleri sayısı üye tam sayısının salt
çoğunluğunu sağlıyor ise, gündeme, güven oyu ve seçim
maddesi konulabilir.

Olağanüstü toplantı da en az (15) gün önce ilgililere
duyurulmak koşuluyla en geç (45) gün içinde yapılır.

KURULTAY GÖRÜŞMELERİ VE KARARLARI

Madde 55- (24 Ekim 2003 günlü kurultay kararı ile değişik) Kurultayı Genel Başkan, Genel Başkan yoksa vekili açar. Kurultay açıldıktan sonra Kurultay temsilcileri arasından bir başkan ile yeter sayıda ikinci başkan ve yazman üye seçilerek kurultayı yönetmek için “Başkanlık Kurulu” oluşturulur.

Genel Başkanlık, Parti Meclisince kurultaya sunulacak rapor ve karar tasarılarını kurultay tarihinin duyuruluşu ile birlikte il başkanlarına ve TBMM Grubuna gönderir. Kurultayda kurulacak komisyonların adlarını da bildirir.

TBMM Parti Grubu ve her ilin kurultay temsilcileri kendi aralarında toplanarak rapor ve karar tasarılarını inceler; görüşlerini saptarlar, ancak bağlayıcı karar alamazlar.

Bu toplantılarda TBMM Parti Grubu ve iller, katılmak istedikleri kurultay hazırlık komisyonlarını belirler. Bu komisyonlar için TBMM Grubundan iki, illerden birer üye görevlendirilir. Görevlendirilen üyelerin adları, Genel Başkanlığa ivedi bildirilir.

Hazırlık Komisyonlarına Genel Başkanın görevlendireceği üyeler de katılırlar.

Hazırlık Komisyonlarını Genel Başkan, Kurultaydan önce toplantıya çağırır.

Kurultayda TBMM Parti Grubundan iki, illerden birer üye kurultay komisyonlarına seçilir.

Parti Meclisi, Kurultay komisyonlarına yeter sayıda üye verir.

Kurultayda Parti Meclisince, TBMM Parti Grubunca veya illerce, ya da kurultay üyelerince sunularda görüşme konusu yapılmış rapor ve karar tasarıları dışında önerge verilemez, görüşme ve oylama yapılamaz.

Komisyonların görüşmelerine, komisyon üyesi olmayan kurultay üyeleri de katılabilir, ancak oy kullanamazlar.

(24 Ekim 2003 günlü Kurultay kararı ile değişik) Kurultayda seçimlere geçilmeden önce adaylar saptanır. Aday olmayanlar seçilemezler. Genel Başkanlığa aday olabilmek için, üye tam sayısının en az yüzde yirmisinin yazılı önerisi gerekir. Bu öneri, huzurda başkanlık divanının görevlendireceği üye veya üyelerin gözetiminde imzalanır. Bir delege, adaylardan sadece biri için imza verir.

Kurultayda organ seçimleri iki yöntemle yapılabilir:

a-) Blok Liste

b-) Tek ve Ortak Liste (Çarşaf Liste)

Blok liste ile yapılacak seçimlerde kullanılacak oy pusulasında, organlar için seçilecek asıl üye sayısı kadar asıl üye adayları ile seçilmesi gereken yedek üye sayısı kadar yedek üye adayları yer alır. Bir aday, blok listelerden yalnızca birisinde yer alabilir. Bir adayın birden çok listede yer alması halinde, Kurultay Başkanlığınca açıklama yapılarak, adayın hangi listede yer almak istediği saptanır ve düzenleme buna göre yapılır. Adayın yazılı beyanına rağmen başka listelerde yer verilmesi halinde bu blok listeler geçersiz sayılır ve Kurultay Başkanlık Kurulunca işleme konulmaz. Blok listeler dışında asıl ve yedek üye adayları olarak başvuruda bulunmak mümkündür. Başkanlık kurulunca kesinleştirilen bireysel adayların ad ve soyadlarını içeren bir liste, seçim kurulunca onaylanarak, sandık

başına ve oy verme hücrelerine asılır. Basılmış olan blok listeler, Kurultay Başkanlık kurulunca İlçe Seçim Kuruluna mühürlettirilerek oy pusulası haline dönüştürülür. Bu suretle oluşturulan oy pusulalarındaki isimler çizilebilir, yerine yeni isimler yazılabilir. Her adayın, şahsen veya ayrı listelerden aldıkları oylar hesaba katılarak toplanır ve böylece listedeki sırası saptanır. Asıl ve yedek üyeler, ayrı ayrı belirlenir. Seçilecek üye sayısından fazla veya üye sayısının yüzde doksandan eksik isim yazılı oy pusulaları geçersiz sayılır.

Seçimlerde, bütün adayların kura ile belirlenen harften başlamak üzere soyadına göre hazırlanmış alfabetik listesi kullanılır. Ayrı organlar için tek oy pusulası düzenlenebilir. Buhalde, bir organ listesinde geçersizlik varsa, oy pusulasının yalnızca ilgili organ için olan bölümü iptal edilir. Pusulanın diğer organlarla ilgili bölümleri geçerli olur ve sayılır.

(01.07.2001 günlü Kurultayda yapılan değişiklik) Seçimler için hazırlanan oy pusulalarına her organın adayları ayrı ayrı olarak yazılır. Parti Meclisi'nin (12) asıl üyesi Bilim, Yönetim ve Kültür Platformu üyeleri içinden kurultayda yapılan oylamada yeterli oy alarak belirlenen yeni Genel Başkanın önereceği 18 kişi arasından Kurultayca seçilir; yedek üye seçilmez. 16. fıkra hükmü (cinsiyet kotası) bu üyelikler için de uygulanır. Bunların oy pusulaları, diğer (68) Parti Meclisi üyesinin seçileceği listeden ayrı olarak hazırlanır. (24 Ekim 2003 günlü kurultayda eklenen cümle). Sandık Kurulu, delegeye önce bu oy pusulasını vererek oyunu kullanır. Daha sonra delegeye, Sandık Kurulunca organlarla ilgili blok oy pusulası verilerek oy kullanırılır.

(24 Ekim 2003 günlü Kurultayda yapılan değişiklik) Kurultay gündeminde çalışma raporunun okunmasına ve görüşülmesine geçilmeden önce, Kurultay yelerinin on- da birinin imzasıyla verilecek önergeyle ve kurultay ye tam sayısının salt çoğunluğunun kararı ile organ seçimle- rinde tek ve ortak pusula (arşaf liste usulü) ile de seçim yapılabilir. Bu yöntemle seçim kararı alınması halinde tüm adaylar Kurultay Başkanlık Kurulunca soyadı alfabe sıra- sına göre yazılır. Ad ekme yoluyla belirlenecek harften başlamak üzere düzenlenecek oy pusulası, Başkanlık Kurulunca bastırılır. Bu pusula ilçe seçim kurulu başkan- lığınca mühürlenerek oy pusulasına dönüştürülür. Bu pu- sulada seçilecek ye sayısı kadar aday adı, hizasına işa- ret konularak oy verilir. Fazla işaretlenmiş veya seçilecek ye sayısının yüzde doksandan az işaretlenmiş pusula- lar geçersiz sayılır. Organ seçimlerinde adayların aldıkları oy sayısına göre sıralama yapılarak asıl ve yedek ye- ler belirlenir. En çok oy alanlar asıl, onlardan sonra gelen- ler yedek ye seçilmiş olurlar. Eşit oy alanlar arasında ad çekme yoluyla sıra saptanır.

Organlarda her iki cinsiyetten en az dörtte bir (yüzde yirmibeş) oranında ye bulunur. Her iki cinsiyetten ye seçilmesi gereken organlarda bu husus genel sıralama ile gerçekleşmemiş ise, aynı cinsiyetten aday olanlar arasın- da aldıkları oya göre ayrı ayrı sıralama yapılır. Alınan oya bakılmaksızın her iki cinsiyetten yeterli ye alınarak or- ganlar seçilmiş sayılır. Geri kalanlar o cinsiyetten üyelerin yedeği olur.

Seçimlerde ye tam sayısının beşte birinden az oy alanlar asıl ve yedek üyeliğe seçilmiş sayılmazlar.

Kurultayın olağan ve olağanüstü toplantıları, çalışma yöntemleri, "Kurultay Yönetmeliği" ile düzenlenir.

DANIŞMA KURULTAYLARI

Madde-56

A) Küçük Kurultay

Küçük Kurultay, her yıl en az bir defa, Merkez Yönetim Kurulu'nun çağrısı üzerine toplanır.

Küçük Kurultay'a;

a) Genel Başkan,

b) Parti Meclisi Üyeleri,

c) Partili Milletvekilleri,

d) Yüksek Disiplin Kurulu Üyeleri,

e) İl Başkanları,

f) Büyükşehir ve il belediyelerinin partili başkanları,

g) Yönetmelikle belirtilen esaslara göre seçilen il temsilcileri,

h) Ülke düzeyinde örgütlü sendika ve meslek kuruluşlarının partili genel başkanları,

ı) Genel Merkez düzeyinde görev yapan ve yönetmelikle belirlenen partililer katılırlar.

B) Gençlik Kurultayı

Gençlik Kurultayı, her yıl en az bir defa, Merkez Yönetim Kurulu'nun çağrısı üzerine toplanır.

C) Kadın Kurultayı

Kadın Kurultayı, her yıl en az bir defa Merkez Yönetim Kurulu'nun çağırısı üzerine toplanır.

Danışma Kurultaylarının; toplanmaları, çalışmalarını ve bu kurultaylara katılacakların saptanması ile diğer hususlar yönetmelikle belirlenir.

DANIŞMA TOPLANTILARI

Madde-57

A) Bölge Danışma Toplantıları

Merkez Yönetim Kurulu'nun belirleyeceği tarihlerde ve yerlerde gerek duyulacak sayıda Bölge Danışma Toplantıları düzenlenir.

B) İl Danışma Toplantıları

Merkez Yönetim Kurulu'nun bilgisi içinde, il yönetim kurullarının belirleyeceği tarihlerde ve yerde, gerek duyulacak sayıda il danışma toplantıları düzenlenir.

C) İlçe Danışma Toplantıları

İl yönetim kurullarının bilgisi içinde, ilçe yönetim kurullarınca gerek duyulacak sayıda ilçe danışma toplantıları düzenlenir.

Danışma toplantılarının; toplanmaları, çalışmalarını ve bu toplantılara katılacakların saptanması ile ilgili diğer hususlar yönetmelikle belirlenir.

BÖLÜM

5

**PARTİ ADAYLARININ
BELİRLENMESİ**

(Madde 58 – 62)

TBMM ÜYELİĞİ ADAYLARININ BELİRLENMESİ

Madde-58

TBMM seçimleri için adayların belirlenmesinde önseçim, aday yoklaması ve merkez yoklaması yöntemleri uygulanabilir.

Aday saptamada hangi seçim çevresinde hangi yöntemin uygulanacağına Parti Meclisi karar verir. Parti Meclisi'nce tüm seçim çevrelerinde farklı yöntemler uygulanabilir.

a) Önseçim, partiye yazılı üyelerin katılımı ile yapılır. (SPK.36)

b) Aday yoklaması partide belli görevlere seçilmiş olan delegelerin katılımı ile yapılır. Aday yoklamasında seçmen olacak parti görevlileri ve üyeleri yönetmelikle belirlenir. (SPK.42/6)

c) Merkez yoklamasında adaylar Parti Meclisi'nce saptanır.

Önseçim ve aday yoklaması yargı yöntemi ve denetiminde yapılır.

Aday belirlemede uygulanacak yöntemlerle ilgili hususlar yönetmelikle belirlenir.

TBMM ÜYELİĞİ İÇİN ADAYLIĞA BAŞVURMA

Madde-59

Adaylık için başvuru tarihleri Parti Meclisi'nce saptanır ve açıklanır.

Adaylık başvuruları, Genel Merkez'deki ilgili birime yapılır.

Adaylık başvuruları ile ilgili hususlar yönetmelikle belirlenir.

TBMM ÜYELİĞİ İÇİN ADAYLIK ÖN KOŞULLARI VE İNCELEME

Madde-60

TBMM üyeliği için aday olmak üzere; önseçim, aday yoklaması ve merkez yoklaması için başvuranlara, merkez kontenjan adaylığı isteyenler için Merkez Yönetim Kurulu'nca ön inceleme yapılır ve Parti Meclisi'nin onayına sunulur.

Adaylık başvurusu yapan parti üyeleri için inceleme, yasal nitelikler açısından yapılır.

Parti üyesi olmayanların adaylık başvuruları ilgili İl ve İlçe Yönetim Kurullarının görüşleri de alınarak incelenir.

Parti üyesi olmayanlardan, Parti Meclisi'nce; önseçime, aday yoklamalarına ve merkez yoklamasına katılmaları uygun bulunanlara merkez kontenjanından aday gösterilenler tüzüğün 12. maddesi uyarınca Merkez Yönetim Kurulu'nca doğrudan asıl üyeliğe kabul edilir.

Yasalar nedeniyle partiye yazılma olanağı bulunmayan kimselerden adaylığa başvuranları, parti üyesi olmaksızın; önseçime, aday yoklamasına ve merkez yoklamasına katılabilmeleri, Parti Meclisi'nin kararına bağlıdır.

YEREL SEÇİMLERDE ADAYLARIN BELİRLENMESİ

Madde-61

Belediye başkanlığı, belediye meclisi üyeliği ve il genel meclisi üyeliği seçimlerinde, parti adaylarının belirlenmesine ilişkin hususlar yönetmelikle belirlenir.

Yerel seçimlerde, merkezden aday gösterme yetkisi, Parti Meclisi'nindir. Parti Meclisi bu yetkisini ilçe seçimleri için il yönetim kurullarına, belde seçimleri için ilçe yönetim kurullarına devredebilir. Bu halde yetkili kurullar seçimin yapıldığı çevredeki örgüt birimine danışır.

(24 Ekim 2003 günlü Kurultay kararıyla değişik) Yerel seçimlerde görev yaptıkları yerde, aday adayı olmak isteyen il ve ilçe başkanları ile yönetim kurulları üyelerinin, belirlenen seçim takvimine göre, milletvekili seçimi veya yerel yönetimler seçimi için, parti yöneticileri ile kamu görevlilerinin istifa etmeleri gereken süre kadar önce, görevlerinden istifa etmeleri zorunludur.

ADAY BELİRLEME YÖNETMELİĞİ

Madde-62

TBMM üyeliği ve yerel yönetimler için aday belirlemeye ilişkin hususlar ayrı ayrı yönetmeliklerle düzenlenir.

BÖLÜM

6

PARTİ GRUPLARI

(Madde 63 – 66)

TBMM PARTİ GRUBU

Madde-63

TBMM'de partili milletvekilleri "Millet Meclisi Grubu"nu oluştururlar.

Parti Grubu, Partinin programını ve seçim bildirgesini, kurultay kararları ve Parti Meclisince saptanan politika doğrultusunda gerçekleştirmek için gerekli yasama girişimlerini, Tüzük ve iç yönetmelik kuralları çerçevesinde, kendi kararları ile yürütür.

TBMM GRUBUNUN YÖNETİM İLKELERİ

Madde-64

Genel Başkan, TBMM Parti Grubunun ve Grup Yönetim Kurulunun Başkanıdır.

TBMM Grubu her toplantı yılı başında, o yıl için üç Başkanvekili seçer. Grup Yönetim Kurulunun kaç kişiden oluşacağı iç yönetmeliğinde belirlenir.

Grup Başkanvekilleri, grubun yasama çalışmalarının yürütülmesinde Genel Başkanın yardımcısıdır ve görevlendirildiği konularda vekilidirler.

Grubun doğal sözcüsü Genel Başkan'dır. Genel Başkan belli konular için sözcü görevlendirebilir. Genel Başkan bulunmadığında Grup Başkanvekilleri de sözcüdürler. Grup Yönetim Kurulu ve ivedi durumlarda Grup Başkanvekilleri de belli konular için sözcü seçebilirler.

Yasama girişimlerinin düzenli biçimde yürütülmesi ve Meclis çalışmalarında ve disiplinin sağlanması, Grup Yönetim Kurulu'nun görevidir.

Meclis araştırması ve genel görüşme önermeleri, yasa önerileri; Grup Yönetim Kurulunca veya iç yönetmeliğe göre grupça uygun bulunmadan Meclise sunulamaz ve basına açıklanamaz.

Genel Başkan Yardımcıları, Genel Sekreter veya görevlendireceği Genel Sekreter Yardımcısı, Grup Yönetim Kurulu toplantısına ve görüşmelere katılabilirler, oy kullanamazlar.

TBMM Grubu'nun çalışmaları "TBMM Grup İç Yönetmeliği" ile düzenlenir. Önemli dış temsil görevleri için Grup üyelerinin seçiminde yasaların ve görevin gerektirdiği niteliklere uygunluğun nasıl sağlanacağı da yönetmelikle gösterilir.

TBMM GRUBU ÜYELERİNİN GÖREVLERİ

Madde-65

Parti TBMM üyeleri;

a) Yasama çalışmalarında Partinin ilkelerine, Tüzük ve Programına, Seçim Bildirgesine, Kurultay kararlarına, Parti Meclisince alınan kararlara ve saptanan siyasal doğrultuya, Grup Genel Kurulu ile Grup Yönetim Kurulu kararlarına uymakla, bunları destekleyip uygulamakla yükümlüdürler.

Grup toplantısına ve karara katılmamış olmak, alınan kararlara uyma yükümlülüğünü kaldırmaz.

b) Geçerli özürleri bulunmadıkça Meclis Genel Kuruluna, komisyonlara ve grup toplantılarına katılırlar. Bu toplantıların her birine özürsüz olarak üst üste üç kez katılmayan üyeye, Grup Yönetim Kurulunca yazılı uyarı yapılır ve bu uyarı gerektiğinde seçim çevresine duyurulmak üzere Yönetim Kurulu'na bildirilir.

c) Yasama Meclisi komisyonlarında görev alan partili üyeler, bir grup oluştururlar ve aralarından birini başkan seçerler.

Grup Yönetim Kurulu, komisyon gruplarının çalışmalarını bu başkan aracılığı ile izler ve düzenler.

d) TBMM üyelerinin grup ödentilerinin miktarı ve böylece sağlanan gelirin, Grup ve Genel Merkez çalışmaları için hangi oranda paylaşılacağı, TBMM Grubunca karara bağlanır.

BELEDİYE VE İL GENEL MECLİS GRUPLARI

Madde-66

Belediye ve il genel meclislerindeki partili üyeler, bir grup oluştururlar. Partili belediye başkanı, Belediye meclisindeki parti grubunun doğal üyesidir.

İl başkanı; il genel meclisi, büyükşehir veya il belediye meclisi parti gruplarının; ilçe başkanı da; ilçe çevresindeki belediye meclisi parti gruplarının başkanıdır. Oy hakları vardır.

Merkez ilçe başkanları, il belediye meclisi parti gruplarına üye olarak katılırlar ve oy kullanırlar. Grup başkan yardımcısı olarak görev yaparlar.

Grup üyeleri, partinin ilkelerine, tüzük ve programlarına seçim bildirgesine, Kurultayın ve kendi kongreleri ile grupların kararlarına uymakla yükümlüdürler.

Belediye başkanlarının, yürütme ve ilgili yasal görevleri konusunda bağlayıcı grup kararı alınmaz.

Partili belediye başkanları ile belediye ve il genel meclisi üyelerinin grup ödentileri ve böylece sağlanan gelirin grup ve parti çalışmaları için hangi oranda paylaşılacağı, ilgili il ya da ilçe yönetim kurulu ile grup yönetim kurulunun yapacağı ortak toplantıda karara bağlanır.

Belediye ve il genel meclisi parti gruplarının çalışma yöntemleri yönetmelikle düzenlenir.

BÖLÜM

7

DISİPLİN İŞLEMLERİ

(Madde 67 – 76)

DİSİPLİN KURULLARININ GÖREVLERİ

Madde-67

Parti suçlarını cezalandırma görevi ve yetkisi disiplin kurullarınındır.

Parti suçlarının yargı organlarının görev alanına girmesi, disiplin kurullarının görev yapmasına engel olmaz.

YETKİ

Madde 68- (01.07.2001 günlü Kurultay kararı ile değişik)

A) Parti Meclisi üyelerinin, Yüksek Disiplin Kurulu Başkan ve üyelerinin, TBMM üyelerinin, partili büyükşehir belediye başkanlarının parti suçu oluşturan eylemleri Parti Meclisi'nin istemi üzerine Yüksek Disiplin Kurulu'nca,

B) İl başkanları, il yönetim kurulu üyeleri ile il disiplin kurulu başkan ve üyeleri ile il ve ilçe belediye başkanlarının parti suçu oluşturan eylemleri hakkında Merkez Yönetim Kurulu'nun istemi üzerine Yüksek Disiplin Kurulu'nca,

C) Öteki üyelerin ve görevlilerin parti suçu oluşturan eylemleri hakkında il yönetim kurulunun istemi üzerine il disiplin kurulunca,

D) Partili TBMM üyelerinin grup disiplinine, iç yönetmeliğe, bağlayıcı grup kararlarına aykırı, ya da grup onuruyla bağdaşmayan eylem ve davranışlarından doğan parti suçları ile birbirleriyle olan anlaşmazlıkları Grup Yönetim Kurulu'nun istemi üzerine Grup Disiplin Kurulu'nca karara bağlanır.

E) İvedi durumlarda Merkez Yönetim Kurulu, il yönetim kurullarının önlemleri olarak görevden derhal uzaklaştırma yetkilerini de kullanarak bir üyeyi disiplin kuruluna sevk edebilir.

F) Kesin çıkarma ve geçici çıkarma istemi ile disiplin kuruluna gönderen organ gerekli görürse önlem niteliğinde olmak üzere üyeyi görevden uzaklaştırabilir. Bu durumda dosya beş gün içinde görevli disiplin kuruluna gönderilir ve bu süre içinde karar ilgiliye tebliğ edilir.

Önlem niteliğinde görevden uzaklaştırılanlar, önlemin kaldırılması istemi ile görevli disiplin kuruluna tebliğ tarihinden itibaren üç gün içinde başvurabilir. Bu istem yedi gün içinde karara bağlanır.

DISİPLİN KURULLARI

Madde-69

A) Yüksek Disiplin Kurulu

Kurultayca seçilen (15) asıl ve (15) yedek üyeden;

B) II Disiplin Kurulu

II Kongresince seçilen (9) asıl (9) yedek üyeden;

C) TBMM Grup Disiplin Kurulu

Grup Genel kurulunca seçilen ve sayıları Grup İç Yönetmeliğinde belirlenen üyelere oluşur.

Disiplin Kurulu üyeliğine aday olmak ve seçilebilmek için, disiplin cezası almamış olmak gerekir.

Özürsüz olarak üst üste üç olağan toplantıya katılmayan üye, kurul kararıyla görevden ayrılmış sayılır. Bu karara karşı İl Disiplin Kurulu üyeleri Yüksek Disiplin Kurulu'na Yüksek Disiplin Kurulu ve Grup Disiplin Kurulu üyeleri Parti Meclisine 5 gün içinde itiraz edebilirler. İtiraz üzerine verilen kararlar kesindir.

PARTİ SUÇLARI

Madde-70

Aşağıda yazılı tutum, davranış ve eylemler ile bunların yapılmasını desteklemek, kolaylaştırmak ve övmek, parti suçudur.

A) Geçici veya Kesin Çıkarma Cezası Verilecek Parti Suçları

a) Programa ve Tüzük kurallarına, Kurultay ve yetkili organ kararlarına aykırı, Partide aldıkları görev ve sorumlulukla ve üyelikle bağdaşmayan tutum ve davranışlarda bulunmak,

b) Parti doğrultusuna ve temel ilkelerine aykırı siyasal çalışmalara ve eylemlere katkıda bulunmak,

c) Partiye üye yazımı ve temsille ilgili kuralları çiğnemek, parti içi seçimlere hile karıştırmak,

d) Parti adaylarına karşı veya başka parti adaylarından yana açık veya gizli çalışmak.

e) Kurultay, kongre, grup ve meclis işlemlerini, seçimlerin ve çalışmalarının yasa, tüzük ve yönetmelik kurallarına uygun olmasını engellemek, bozmak, bozdurmak amacı ile yetkili organlara ve kişilere karşı Tüzüğe uygun itirazlar dışında her türlü eylemde bulunmak.

B) Kınama veya Geçici Çıkarma Cezası Verilecek Parti Suçları

- a) Gerçeğe aykırı olarak partide kendisine belli görevler verilmiş gibi davranmak,
- b) Parti içinde ayrılık gözetmek ve ayrımcılık yapmak,
- c) Gizli yapılması kararlaştırılan toplantılardaki konuşmaları açıklamak,
- d) Parti çalışmalarında üyelere sözlü ya da eylemli saldırıda bulunmak, parti veya çalışma düzenini bozmak.

C) Uyarma ve Kınama Cezası Verilecek Parti Suçları

- a) Parti yararlarını zedeleyici yayınlar ve propaganda yapmak,
- b) Partililerin kişilikleri ile uğraşmak.
- c) Partili üyeler ve yöneticiler hakkında aslı olmayan söylentiler çıkarmak,
- d) Özürlü olmadığı halde seçimlerde oy kullanmamak.

DİSİPLİN CEZALARI

Madde-71

Disiplin cezaları “uyarma”, “kınama”, “geçici çıkarma” ve “kesin çıkarma”dır.

Uyarma, yazılı olarak dikkat çekmektir.

Kınama, yazılı olarak kusur bildirmektir.

Geçici çıkarma; üyenin Partiden bir yıldan iki yıla kadar, ilişkisinin kesilmesidir.

Kesin çıkarma, üyenin süresiz olarak parti ile ilişkisinin kesilmesidir.

Kınama cezası alanlar bir yıl süre ile parti organlarına seçilemezler, seçilmiş iseler görevlerinden alınır.

Geçici çıkarma cezası alanlar, bu süre içinde parti üyelerine tanınan hakları kullanamazlar, ancak bu durum kendilerini Parti Programına, Tüzüğüne ve yetkili organların bağlayıcı kararlarına uyma yükümlülüğünü ortadan kaldırmaz.

Kınama ve geçici çıkarma cezaları, cezayı veren kurul tarafından, partilinin yazılı bulunduğu il ve ilçe başkanlıklarına bildirilir ve ilgilinin cezası, defterlere ve çizelgelere işlenir. Ayrıca üye kütüğüne işlenmek üzere Genel Sekreterliğe verilir.

Kesin çıkarma cezası alanların adları defterlerden ve üye kütüğünden silinir, kimlikleri Genel Sekreterlikçe bütün örgüte duyurulur.

Disiplin kurulları; cezaların yürürlük tarihlerini, önlemliler için önlemin alındığı tarih; önlemliler için kararın kesinleşme tarihini kararlarında belirtirler.

Üyeler hakkında disiplin cezası isteminde bulunan organ, suçlama konusunu ve istediği cezayı açık olarak belirtir, disiplin kurulları istemle bağlı değildir. Kovuşturma sonunda kanıtlara göre karar verilir.

Disiplin cezası alanlardan, aynı parti suçunu yineleyenlere, bir üst ceza verilir.

KARARLAR VE İTİRAZ

Madde-72

Disiplin kurulları, kural olarak kendilerine gönderilen işleri en geç iki ay içinde karar bağlarlar.

Bu süre içinde sonuçlandırılmayan işler için gerekçesi gösterilerek Parti Meclisi'nden ek süre isteyebilirler. Verilecek ek süre bir aydan uzun olamaz.

Yüksek Disiplin Kurulu ve Grup Disiplin Kurulu karları kesindir.

II Disiplin Kurulu kararlarına karşı il yönetim kurulu ve ilgilisi (10) gün içinde Yüksek disiplin Kurulu'na gerekçeli olarak itiraz edebilirler.

Yüksek Disiplin Kurulu erteleme kararı vermemişse, itiraz il disiplin kurulu kararının uygulanmasına engel olmaz.

Parti organlarının kararlarına karşı yasalara ve Tüzüğe uygun itiraz hakkı sınırlanamaz ve itiraz suç sayılmaz.

DISİPLİN KURULLARINA İLİŞKİN ORTAK İLKELER VE KURALLAR

Madde-73

a) Siyasi Partiler Yasası'nın 101. maddesinin (d-1) bendi uyarınca, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının, Partiden kesin olarak çıkarılmasını istediği üye, Merkez Yönetim Kurulu'nca geciktirmeksizin Yüksek Disiplin Kurulu'na gönderilir. Yüksek Disiplin Kurulu, gecikmeksizin toplanarak, konuyu öncelikle görüşür ve (7) gün içinde karar bağlar, ilgili üye, kurulun konuyu ele aldığı ilk toplantıda, yazılı veya sözlü olarak savunma yapabilir.

b) Seçimler sırasında veya yayın yolu ile ya da açık toplantılarda işlenen parti suçlarını kovuşturulmasında, inceleme süreleri yönetmelikle kısıtlanabilir.

c) Disiplin kurulları incelemeleri belgeler üzerinde yapabilecekleri gibi, tanık da dinleyebilirler.

d) Yetkili disiplin kuruluna, işlendiği tarihten başlayarak iki yıl içinde gönderilmeyen parti suçları için kovuşturma yapılamaz.

e) Kesinleşen disiplin kurulu kararları, Merkez Yönetim Kurulu ile ilgili yönetim kurullarınca, olduğu gibi ve süresince uygulanır.

f) Disiplin kurulu üyeleri ile Parti arasında bir hizmet bağı kurulamaz; kendilerine, Partiden hiç bir gelir sağlanamaz.

g) Özürsüz olarak üst üste üç olağan toplantıya gelmeyen üye, kurul kararı ile görevden ayrılmış sayılır.

h) Kurultayda ve kongrelerde disiplin kurullarına gönderme işlemleri ile disiplin kurullarının kararları üzerinde görüşme yapılamaz, karar alınamaz.

ı) Disiplin kovuşturması işlemlerinde, üyenin Parti Kütüğünde yazılı adreslerine yapılan bildirimler, geçerli ve yeterlidir.

j) Örgüt ve yönetim birimleri, disiplin kurullarının incelemelerini kolaylaştırmak ve isteklerini sürelerinde yanıtlamak zorundadırlar.

ÜYELİKLERDE BOŞALMA

Madde-74

Disiplin kurullarında, kendi isteği ile görevden ayrılma ya da başka nedenlerle boşalma olursa, yedekler sıra ile çağrılır. Yüksek Disiplin Kurulu ve Grup Disiplin Kurulu

için Genel Başkan, İl Disiplin Kurulu için İl Başkanı yedekleri göreve çağrılır.

Yedeklerin çağrılmasından sonra üye sayısı yarıdan aşağı düşerse, olağan Kurultay veya kongreye kadar görev yapmak üzere, yeni Yüksek Disiplin Kurulu ya da yeni İl Disiplin Kurulu Parti Meclisi'nce seçilir.

Grup Disiplin Kurulu için yeni seçim TBMM Grubunca yapılır.

BAĞIŞLAMA

Madde-75

Kesinleşen cezaları bağışlama yetkisi Parti Meclisi'ndir.

Parti Meclisi Bağışlama yetkisini ceza alanın yazılı isteği üzerine ve disiplin kuruluna gönderen örgüt yönetim biriminin görüşünü alarak kullanır.

Merkez Yönetim Kurulu bağışlama isteyen yazılı başvurusu üzerine, isteği disiplin kuruluna gönderen örgüt yönetim biriminin görüşünü de alarak, disiplin dosyası ile birlikte Parti Meclisi'ne sunar.

Parti Meclisi kararını gizli oylama ile verir.

YÖNETMELİK

Madde 76- (01.07.2001 günlü Kurultay kararı ile değişik) Disiplin işlerinde soruşturma ve kovuşturma yöntemleri ile ilgililerin ve disiplin kurullarına sevk edilen üyelerin savunma ve itiraz hakları kurullarda görev bölümü, kurulun toplanma, inceleme, çalışma ve karar alma esasları, süreler ve öteki işlemler Disiplin Yönetmeliği ile düzenlenir.

BÖLÜM

8

**GELİR KAYNAKLARI
HARCAMALAR VE
HESAP İŞLERİ**

(Madde 77 – 82)

GELİR KAYNAKLARI

Madde-77

Partinin gelir kaynakları şunlardır:

- a) Parti üyelerinden alınan üyelik ödentisi,
  - b) Partinin TBMM ve yerel yönetimler üyelerinden alınan grup ödentisi,
  - c) Adaylık için başvuranlardan alınan adaylık ödentisi,
  - d) Parti yayınlarının satış karşılıkları,
  - e) Parti bayrağı, flaması, rozeti ve benzeri tanıtma malzemesi satışlarından sağlanan gelirler,
  - f) Parti kimlik belgelerinden ve yenilenmesi nedeniyle alınan karşılıklar,
  - g) Parti lokallerinin işletilmesinden sağlanan gelirler,
  - h) Partice düzenlenen her türlü toplumsal girişim ve gösterilerden sağlanan gelirler,
  - ı) Partinin malvarlığından sağlanan gelirler,
  - i) Siyasi Partiler Yasası'nda belirlenen miktarı aşmayacak bağışlar,
  - j) Siyasi Partiler Kanunu'nun 110. maddesi uyarınca partiye intikal edecek taşınır ve taşınmaz mallar ile doğmuş ve doğacak her türlü hak ve alacaklar.
  - k) Yasaya göre devletçe sağlanan gelirler.
- (g) ve (ı) bentlerinde yazılı olanlar dışındaki gelirler için vergi, resim ve harç ödenmez.
- (g) bendinde yazılı parti lokallerinin işletilmesinden elde edilen gelirler, ticari nitelik taşımayan işletme çalışmaları sonucunda sağlanmışsa, bu gelirler için de vergi, resim ve harç ödenmez.

(1) bendinde yazılı gelirlerden Partinin sahip olduğu ve ticari olarak işletilen basımevlerinin gelirleri ile taşınmaz mallardan sağlanan gelirler için vergi, resim ve harçlara ilişkin yasa hükümleri uygulanır.

Yukarıda yazılı gelirler, partinin hangi örgüt yönetim birimince veya görevlisince sağlanmış olursa olsun, parti tüzel kişiliğininindir.

Gelirler, partinin tüzel kişiliği adına ve makbuz karşılığında toplanır.

HARCAMALAR

Madde-78

Partinin yapacağı harcamalar, bağıtlar ve girişeceği yükümlülükler, Genel Merkezde Parti tüzel kişiliği, illerde il yönetim kurulu, ilçelerde ilçe yönetim kurulu adına yapılır.

Il ve ilçe yönetim kurullarının Parti tüzel kişiliği adına bağıt yapması ya da ykm üstlenmesi Merkez Yönetim Kurulu'nun iznine bağlıdır. Önceden izin alınmadan girişilen bağıt ve yükümlülüklerden dolayı parti tüzel kişiliği sorumlu tutulamaz, Genel Başkana, Genel Sekreter ve Yardımcılarına, Genel Saymanlığa, Merkez Yönetim Kurulu'na, Parti Meclisi'ne veya parti tüzel kişiliğine karşı ko- vuşturma yapılamaz. Bu durumlarda sorumluluk, bağıtı yapan veya ykm üstlenen kişiyeye ya da kişilere düşer.

Harcamaları, bütçeye uygun olarak, Genel Merkez'de Genel Sayman, illerde ve ilçelerde il ve ilçe saymanları yapar. Bütçe dışı harcamalar, Merkez Yönetim Kurulu'nun ve ilgili yönetim kurullarının kararına bağlıdır.

YETKİ

Madde-79

Yükümlülüklerle girişmek, bankalardan para çekmek, bir mal veya hak üzerinde tasarrufta bulunmak ya da bu konularda temsil yetkisi vermek için merkezde Genel Sekreter ile Genel Saymanın, il ve ilçelerde başkanla sayman üyenin, başkan bulunmadığı zaman sekreter üye ile sayman üyenin imzaları zorunludur.

78. madde hükümleri saklıdır.

BÜTÇE

Madde-80

Genel Merkez'in bütçesi, Merkez Yönetim Kurulu'nca hazırlanır ve Parti Meclisi'nin onayı ile yürürlüğe girer.

İl ve ilçelerin bütçeleri, yönetim kurullarınca hazırlanır ve üst yönetim biriminin onayı ile yürürlüğe girer.

Örgüt yönetim birimlerinin oluşturduğu komisyonların ve çalışma gruplarının gelir ve giderleri, bağlı buldukları yönetim birimi bütçelerinde gösterilir.

Partinin aldığı hazine yardımının yüzde onbeşi "parti içi eğitim ödeneği" olarak ayrılır.

KESİN HESAP

Madde-81

Genel Merkez'in kesin hesabı Kurultayca, iller ve ilçeler örgütünün kesin hesapları kendi kongrelerinde incelenir ve karara bağlanır.

Kesin hesabın Kurultayca ve kongrelerce seçilecek bir komisyonda incelenmesi zorunludur.

HESAP YÖNETMELİĞİ

Madde-82

Parti hesapları bilanço esasına göre düzenlenir.

Parti gelirlerinin toplanmasında ve harcamalarda uygulanacak kurallar, bütçe ve kesin hesabın hazırlanması; gelir alındıklarının ve tutulması zorunlu defterlerin biçimi, basımı ve dağıtımı, örgüt yönetim birimlerinin bu konudaki görevleri ve sorumlulukları, Siyasi Partiler Yasasının öngördüğü ilkelere ve kurallara uygun olarak düzenlenen "Hesap Yönetmeliği" ile belirlenir.

BÖLÜM

9

**EĞİTİM, PROGRAM
TÜZÜK VE
YÖNETMELİKLER**

(Madde 83 – 85)

EĞİTİM ÇALIŞMALARI

Madde-83

Parti içi eğitim; partinin sağlıklı yapılanması, üyelerin niteliklerinin geliştirilmesi ve parti çalışmalarının kalite, yeterlilik ve etkinlik kazanması için gereklidir.

Partililer bir yandan; siyasal davranış, parti işleyişi, toplumsal sorunlara yaklaşım biçimleri ve öncülük nitelikleri ile partinin siyasal yaşam anlayışı; öte yandan partinin ilkeleri, Programı, yetkili organ kararları ve politikaları ile ilgili olarak, düzenli ve programlı biçimde eğitimden yararlanırlar.

Parti içi eğitime katılma ve eğitimden yararlanma Partide yükselmenin temel koşuludur.

Parti içi eğitim; Genel Merkez, il ve ilçe düzeyinde programlanır.

Eğitim konuları ve eğitim programları Genel Merkez tarafından saptanır.

Eğitimle ilgili ayrıntılar bu ilkeler çerçevesinde yönetmeliklerle belirlenir.

PROGRAMIN VE TÜZÜĞÜN ONAYLANMASI VE DEĞİŞTİRİLMESİ

Madde-84

Parti Programı'nın ve Tüzüğü'nün onaylanması ve bunlarda değişiklik yapılması yetkisi Kurultayıdır.

Değişiklik önerilerini, Genel Başkan, Parti Meclisi veya Kurultay üyelerinin yirmide birinin yazılı olarak vermesi gerekir.

Tüzüğün 54 ncü ve 55 nci maddeleri hükümleri saklıdır.

YÖNETMELİKLERİN HAZIRLANMASI VE ONAYLANMASI

Madde-85

Tüzüğün öngördüğü ve Tüzük uygulamaları için gerekli olan yönetmelikler üç ay içinde hazırlanır.

Yürürlükte olan yönetmeliklerin, Tüzük hükümlerine uygun olarak değiştirilmesi de aynı süre içinde tamamlanır.

Kurultay Yönetmeliği, Parti Genel Merkezi'nce hazırlanır ve Kurultayca onaylanarak yürürlüğe girer.

TBMM Grupları İç Yönetmeliği, Grup Yönetim Kurulunca hazırlanır ve TBMM Grubu Genel Kurulu'nun onayı ile yürürlüğe girer.

Öteki yönetmelikler, Merkez Yönetim Kurulu'nca hazırlanır ve Parti Meclisi'nce onaylanarak yürürlüğe girer.

Disiplin Yönetmeliği, Yüksek Disiplin Kurulu ile TBMM Grup Disiplin Kurulu'nun görüşü alınarak hazırlanır.

Yönetmeliklerde değişiklik yapmaya ve yönetmelikleri yorumlamaya onaylanan organlar yetkilidir.

Yönetmeliklerde yürürlük tarihi belirtilir.

BÖLÜM

10

**ÇEŞİTLİ HÜKÜMLER
VE
GEÇİCİ MADDELER**

(Madde 86 – 87)

PARTİNİN TÜZEL KİŞİLİĞİNE SON VERME

Madde-86

Partinin tüzeli kişiliğine, kurultay üye tam sayısının üçte iki çoğunluğunun kararı ile son verilebilir.

Bu durumda, parti mallarının bırakılacağı kurum ve kuruluşlar Kurultay kararında belirlenir.

GEÇİCİ MADDE (1)

Tüzük Hükümleri uyarınca ivedi olarak hazırlanacak Üye Yazım Yönetmeliği'nin yürürlüğe girmesinden sonra, en geç üç ay içinde, mevcut üyelerin yazımlarını ve durumlarını Üye Yazım Yönetmeliği'ne uygun hale getirmek amacıyla Parti Meclisi'nin hazırlayacağı geçici yönetmeliğe göre işlem yapılır.

GEÇİCİ MADDE (2)

Tüzüğün yürürlüğe girdiği tarihte, henüz örgütlenmesini tamamlamamış ilçelerde; örgütlenmeyi kolaylaştırmak ve tamamlamak amacıyla;

Tüzüğün 13'üncü maddesinin Merkez Yönetim Kurulu'na verdiği yetki; örgütlenmenin tamamlanmadığı yerlerle sınırlı olmak üzere, üç aylık bir dönem için, il meclislerine devredilebilir.

GEÇİCİ MADDE (3)

Yürürlükten kaldırılan tüzük hükümleri uyarınca, kongrelerince seçilmiş bulunan il ve ilçe denetçilerinin görevleri, bu Tüzüğün yürürlüğe girmesi ile birlikte sona erer.

GEÇİCİ MADDE (4)

11 Eylül 1980 tarihinde CHP üyesi olduğu geçerli kayıt ve belgelerle saptananlardan ve Partiye üye yazılmasında yasal ve tüzüksel sakınca bulunmayanlardan, 9 Eylül 1993 tarihine kadar, kayıtlı bulunduğu ilçe başkanlığına başvuruların doğrudan asil üye yazılmalarına Merkez Yönetim Kurulu karar verir.

Merkez Yönetim Kurulu, bu yetkisini gerekli gördüğü hallerde il meclislerine devredebilir.

Bu suretle asil üyeliğe yazılanların başvurma belgeleri Genel Merkez Üye Yazım Bürosu'na ve ilgili il ve ilçe başkanlıklarına gönderilir.

GEÇİCİ MADDE (5)

1992-93 kongreler döneminde seçilen il ve ilçe meclisleri için yedek üye seçilmemiş olan yerlerde boşalma olması halinde, kongrece seçilmiş meclis üyelerinin sayısı yarıya ininceye kadar, ilgili meclisin üye tam sayısının çoğunluğunun kararı ile, boşalan üyeliklere atama yapılabilir.

GEÇİCİ MADDE (6)

30 Ocak 1994 tarihine kadar, üyelik için başvurular ve başvuracak olanlar bir defaya mahsus olmak üzere Tüzüğün 9. maddesindeki süreye bırakılmaksızın ilçenin önerisi ve ilin onayı ile asil üye olur.

Usule göre yapılan itirazlar Merkez Yönetim Kurulu'nca kesin karara bağlanır.

GEÇİCİ MADDE (7)

A) CHP Parti Meclisi; Türk Ceza Kanunu'nun suç saydığı fiiller ile Siyasi Partiler Kanununun ve CHP Tüzüğüne göre üyenin kaydının silinmesini gerektiren hallerin dışında kalan eylemler için verilmiş kesinleşmiş disiplin cezaları ile ilgili olarak bağışlama yetkisini kullanmaya karar vermiştir. 31 Ekim 1999 tarihinden itibaren üç ay içinde ilgili kişilerin Genel Sekreterliğe başvurmaları halinde Tüzüğün 75'inci maddesine göre işlem yapılacaktır.

B) 9 Eylül 1999 tarihine kadar işlenmiş yukarda yazılı fiiller hakkında, disiplin soruşturması başlatılmaması, başlatılmış olup henüz karara bağlanmamış olan dosyaların kaldırılması ile ilgili olarak İl Disiplin Kurulları ve Yüksek Disiplin Kurulu'na 15 gün içinde karar vermek üzere yetki verilmiştir.

(Değişiklik 10 Kasım 1999)

GEÇİCİ MADDE (8)

Üye Kayıt Yenileme Yönetmeliğine göre üyelik kaydını yenilemeyen her kademedeki yöneticilerin ve disiplin kurulu üyelerinin görevleri, delegelerin ise seçme ve seçilme hakkı; durumun kendilerine yazılı olarak bildirilmesinden itibaren 10 gün içinde üye kayıt yenileme işlemlerini tamamladıkları takdirde sona erer.

İl başkanları ve il disiplin kurulu başkanlarına Genel Sekreter, İl disiplin kurulu üyelerine il başkanının yazısı üzerine il disiplin kurulu başkanı, il meclisleri ve ilçe başkanlarına il başkanları, ilçe meclis üyelerine ilçe başkanları, delegelere ise ilgili örgüt yönetim birimi başkanı durumu yazılı olarak ilgililere bildirirler.

(Değişiklik: 28 Aralık 1999)

GEÇİCİ MADDE (9)

(24 Ekim 2003 günlü Kurultay kararıyla eklenmiştir) Bu tüzük değişiklik tasarısının, çerçeve 8. madde ile değiştirilen tüzüğün 55. maddesinin 14. fıkrası, kabul edildiği kurultayda seçimler maddesine geçilmeden önce, diğer maddeler ise Kurultayda kabulünden itibaren yürürlüğe girer.

EK GEÇİCİ MADDE 1- Bütünleşme + katılma kararının alındığı 18 Şubat 1995 tarihli Olağanüstü Kurultaydan başlayarak en geç üç ay içinde, örgütlerin oluşturulması, üyelerin aktarılması ve kongre döneminin başlamasına dönük hazırlıklar sonuçlandırılıp, hemen kongreler ve Kurultay takvimi başlatılacak ve en geç 31 Ağustos 1995 tarihinde Olağan Kurultay yapılacaktır.

Bu dönem "Bütünleşme Süreci" olarak anılmaktadır.

EK GEÇİCİ MADDE 2- Bütünleşme süreci döneminde, Parti Meclisi (120) üyeden oluşacaktır. Bu sayının altmış, Partinin olağan kurultayında seçilen asıl üyeler ile boşalma halinde göreve çağrılmış ve çağrılacak yedeklerden oluşur. Geri kalan altmış üye ise, katılma kararı veren Partinin, olağan kurultayında seçilmiş asıl üyeler ile yedek üyelerin, altmışa tamamlanması ile oluşacaktır.

Katılma kararı alan Partinin bu altmış üyesi, Kurultayda tek listeye seçilir. Bu seçimlerde Tüzüğün 55. maddesinin onbirinci fıkrası uygulanmaz. Seçimler Tüzüğün 48. maddesinin (j) bendinin dördüncü fıkrasında belirtilen blok liste usulüyle yapılır.

Ayrılma veya başkaca nedenle boşalma halinde, eksikler, aynı Partinin, seçilmiş yedek üyelerinden tamamlanır. Bu yolla çağrılacak yedek üye kalmaması halinde kurul, eksilen sayısıyla göreve devam eder.

EK GEÇİCİ MADDE 3- Bütünleşme süreci döneminde, Yüksek Disiplin Kurulu (30) üyeden oluşacaktır.

Bu üyelere (15)'i, Partinin olağan kurultayında seçilen asıl üyelere, boşalma halinde göreve çağrılacak yedek üyelere tamamlanarak oluşturulur. Geri kalan (15) üye ise, katılma kararı veren Partinin, olağan kurultayında seçilmiş asıl üyeler ile yedek üyelere (15)'e tamamlanır.

Katılma kararı alan Partinin, bu onbeş üyesi, kurultayda tek listeye seçilir. Bu seçimde ek geçici madde 2'nin ikinci fıkrasında belirtilen şekilde blok liste usulü ile yapılır.

Ayrılma veya başkaca nedenle boşalma halinde, eksikler aynı Partinin seçilmiş yedek üyelerinden tamamlanır. Bu yolla çağrılacak yedek üye kalmaması halinde kurul, eksilen sayısıyla göreve devam eder.

EK GEÇİCİ MADDE 4- Bütünleşme süreci döneminde Merkez Yönetim Kurulu (40) üyeden oluşacaktır.

Bu (40) üyeden, (20)'si, Parti Meclisi'nce seçilmiş olup halen görev yapan üyelere. Geri kalan (20) üye, katılma kararı veren Partinin, son olağanüstü kurultayında seçilmiş olan Parti Meclisi'nce, Merkez Yönetim Kurulu üyeliğine seçilmiş olanlar ile yine aynı Parti Meclisince seçilerek (20)'ye tamamlanmak üzere belirlenecek üyelere oluşur.

EK GEÇİCİ MADDE 5- Partinin Genel Başkanlık Kurulu, icra organı olarak görev yapmak üzere, Tüzüğün ilgili maddesine göre ve iki partiden eşit sayıda seçilmiş üyelere oluşur.

Kurul, Genel Başkanın başkanlığında Genel Başkan Yardımcıları, Genel Sekreter, Genel Sekreter Yardımcıları ile Genel Sayman'dan kurulur.

EK GEÇİCİ MADDE 6- Bütünleşme sürecinde Partinin il, ilçe ve belde örgütleri, ilke olarak eşitlik temelinde (katılan parti ile) mevcut yönetimlerden oluşturularak MYK'ca atanır. MYK, gerekli gördüğü durumlarda, eşitlik ilkesini gözeterek, doğrudan atama yoluyla kurul görevlendirebilir. Örgüt yönetim birimlerinin üye sayıları, bu süreçte, yönetim kurulu üye sayısı fazla olan Partinin Tüzüğünde belirtilen sayıların en çok iki katını aşmayacak biçimde MYK'ca saptanır.

Bu yöntemle belirlenen sayı için eksik kalan üyeler, katılan Partinin kongresince seçilen il, ilçe ve belde yönetim kurulu asıl üyeleri ile yedek üyelerinden tamamlanır. Yedek üyelerin yetmediği durumlarda, o partinin üyelerinden MYK'ca seçilen üyelerle tamamlanır ve atanır.

Birleşme gününde, sadece bir partinin örgütü bulunan yerlerde, o yerin örgüt kurulunun eksik üyeleri, eşitlik esası gözetilerek, MYK tarafından tamamlanarak atanır.

Eşit sayılarla oluşturulan kurulların başkanlarının, kurulca, kendi içinden veya partililer arasından, seçimle belirlenmesi esastır.

Bu kurulların görev bölümü ve işleyişinde Parti Tüzüğü uygulanır.

İl, İlçe ve Belde Meclislerinin çalışma esasları MYK'ca belirlenir.

Yönetimlerde ve organlarda, bu yöntemle ve eşitlik esasına göre oluşturulan il, ilçe ve belde örgütleri, olağan kongreleri yapılarak, yeni il, ilçe meclislerinin seçimine kadar görev yapacaklardır.

EK GEÇİCİ MADDE 7- Katılma kararı veren Partinin Genel Merkezi'nde bulunan, en son 31 Aralık 1994 günü

Cumhuriyet Başsavcılığı'na gönderilmiş üye listelerinde yazılı üyeleri, olağanüstü kurultayın katılmayı kabul kararı ile katılan partinin üyesi olurlar. Bu listeler, katılma kararı veren partinin diğer belgeleri ile birlikte Parti Genel Sekreterliği'ne teslim edilir. Listelerde yazılı üyeler, Parti Genel Sekreterliği'nce, ilgili ilçe başkanlıklarına gönderilir. Bu listelerde yazılı üyeler, bu Tüzüğün 8/1 maddesinde yazıldığı gibi sandık çevresine göre ayrılırlar ve üye listelerine yazılırlar.

Oy kullandığı sandık saptanamamış olanlara mektup veya ilan yoluyla duyuru yapılır. Durumunu belgelendirenler, oy kullandığı sandığa göre listeye yazılırlar.

EK GEÇİCİ MADDE 8- Bütünleşme süreci döneminde, il disiplin kurulları (18) üyeden oluşur. Bu üyelerden dokuzu, il kongrelerinde seçilen ve halen görev yapan il disiplin kurulu üyeleridir. Diğer dokuz üye, katılma kararı veren partinin il kongresinde seçilmiş disiplin kurulu asıl üyeleri ile yedek üyelerden tamamlanma yoluyla saptanan üyelerden oluşur ve kurul, eşitlik esası gözetilerek MYK'ca atanır.

EK GEÇİCİ MADDE 9- Bütünleşme süreci döneminde, eşitlik esasına göre oluşturulmuş il, ilçe meclisleri ile il disiplin kurulundan istifa ya da başka nedenlerle ayrılma olursa; ayrılan üyelerin yeri aynı Partinin seçilmiş yedek üyeleri çağrılarak doldurulur. Bu yolla çağrılacak üye kalmamış ise, kurul eksilen sayısı ile göreve devam eder.

Bu eksilme nedeniyle üye tam sayısı yarıdan bir aşağı düşerse, o meclis veya kurul düşmüş sayılır. Bu halde, ilgili İl veya İlçe Başkanı durumu hemen Genel Sekreterliğe bildirir. MYK, gecikmeden olağan kongreye kadar görev yapacak yeni bir meclis veya kurul oluşturur.

Bu oluşumun eşit sayıda üyelerden kurulmasına özen gösterilir.

EK GEÇİCİ MADE 10- Bütünleşme süreci döneminde, seçimli olağanüstü kurultayla ilgili Tüzüğün 54. Maddesinin dördüncü fıkrasının uygulanması halinde;

18 Şubat 1995 tarihinde toplanan "Bütünleşme Genel Kurulu"nda her iki Partinin oy kullanma hakkına sahip kurultay delegeleri toplanarak, seçimi yapılacak organlar için Genel Başkan, Parti Meclisi üyeleri ve Yüksek Disiplin Kurulu üyelerini birlikte ve her iki Partiden eşit sayıda olacak şekilde seçerler.

Bu yöntemle belirlenen organlar, olağanüstü kurultayda yapılacak seçimde aynen benimsenerek seçilecektir.

EK GEÇİCİ MADDE 11- 18 Şubat 1995 günlü Olağanüstü Kurultayda kabul olunan ve (11) ek geçici maddeden oluşan bu hükümler, 31 Ağustos 1995 gününe kadar devam edecek olan Bütünleşme Süreci Dönemi için yürürlüğe konmuş bulunmaktadır. Sürenin bitimiyle yürürlükten kalkacaktır.

EK GEÇİCİ MADDE 12- 18 Nisan 1999 günü yapılacak milletvekili ve yerel yönetim genel seçimlerinde aday olmak için görevlerinden istifa eden il ve ilçe başkanları ile il ve ilçe meclisleri üyelerinin veya kurul boşalmışsa boşalan kurulun yerine MYK'ca atama yapılır. (28.12.1998 tarihli karar ile)

YÜRÜRLÜK VE YÜRÜTME

Madde-87

A) Bu Tüzük, kurultayca kabul edildiği tarihte (10 Mart 1993) yürürlüğe girer.

B) 27-30 Kasım 1976 günlerinde toplanan CHP 23. Kurultayınca onaylanan Tüzük yürürlükten kaldırılmıştır.

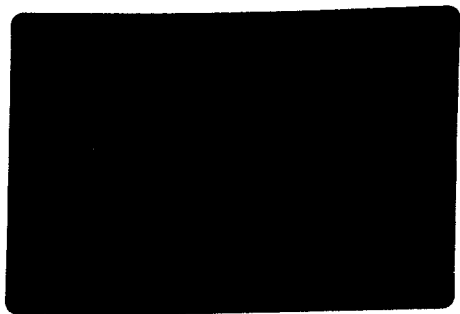
C) Tüzüğün 29 ve 33. maddelerine birer son fıkra eklenmesine, 42/E, 56/2, 61/2 fıkralarının değiştirilmesine ve geçici 6. madde eklenmesine dair tüzük değişikliği 8 Ocak 1994 günü toplanan Kurultayca onaylanarak yürürlüğe girmiştir.

D) Bu Tüzük hükümlerini Cumhuriyet Halk Partisi Parti Meclisi yürütür.

E) (01.07.2001 günlü kurultayda yapılan düzenleme ve yürürlük hükmü)

Bu Tüzük değişiklikleri, Kurultayda görüşülerek kabul edilmesinden sonra derhal yürürlüğe girer; ancak 27. maddenin ikinci fıkrası; 29. maddenin 1 ve 4. fıkraları, 33. maddenin 1 ve 4. fıkraları ve bu tüzük değişikliğinin 1. ek maddesinin (b), (c), (d), (e) bendleri ile geçici 1. maddenin (a) bendi Tüzük değişikliğini izleyen ilk olağan kongrede uygulanır.

Cumhuriyet Halk Partisi,
Mustafa Kemal ATATÜRK'ün önderliğinde,
Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti'nin
devamı olarak 9 Eylül 1923 tarihinde kabul edilen
"Parti Tüzüğü" ile kurulmuştur.

Cumhuriyet Halk Partisi'nin kurucusu, önderi ve ilk
Genel Başkanı Mustafa Kemal ATATÜRK'tür.

(Tüzük Madde-1)